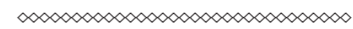
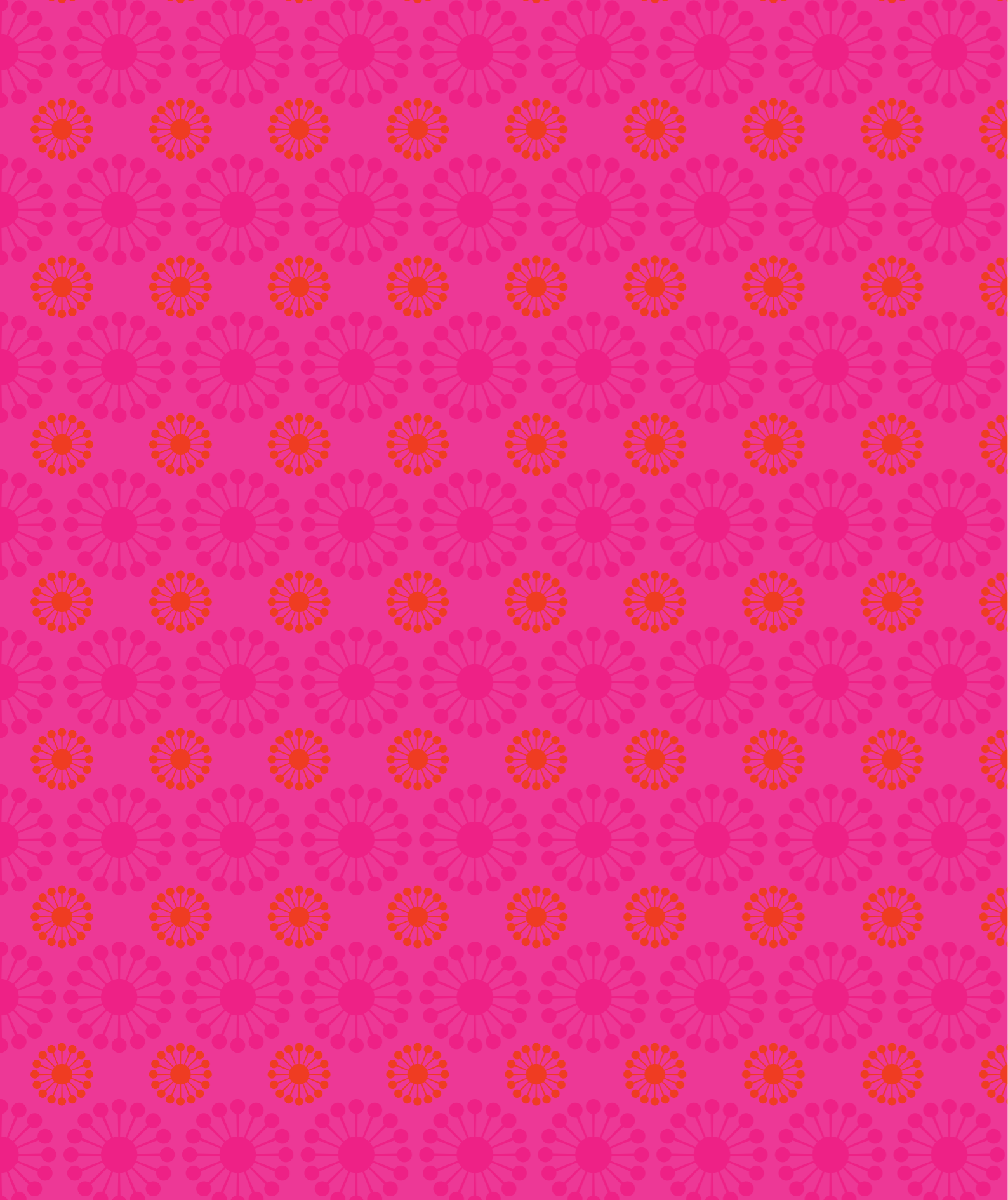

23. FESTIVAL GEJEVSKEGA IN LEZBIČNEGA FILMA

Ljubljana, Celje, Koper 24. 11. – 2. 12. 2007

Go East

Igor Španjol

»Vse to je zaradi ameriških filmov!« kriči obupana Rana, ko ji brat Ašraf v filmu *Milni mehurček* (*Ha'bu'a*, 2006) razkrije, da je gej. Tragedija je toliko večja, ker je Ašraf Palestinec, njegov fant Noam pa Izraelec. Vendar Rana ima prav vsaj iz dveh vidikov. Na intimni ravni namreč verjame, da se lahko človeka, ko se enkrat znajde sam v mraku kinodvorane, soočen z enigmo svoje seksualnosti, določene filmske pripovedi tako dotaknejo, da mu spremenijo potek dejanj in morda celo življenje. Bratovo zgodbo razume kot dokaz, da umetnost lahko spreminja stanja naše zavesti. Zaradi opazovanja stanj filmskih junakov med gledanjem filmov tudi sami postanemo ranljivi in tako hkrati močnejši. Lastne svetove soočamo s svetovi in načini razmišljanja junakinj in junakov, poskušamo razumeti, zakaj se odločajo za neko ravnanje. Rana bolj kot v moč političnega diskurza in njegovih diverzij verjame v male stvari in vsakdanje zgodbe. In prav te nam v gejevskih in lezbičnih filmih pogosto dajejo največ misliti.

Kljub temu se Rana postavi tudi nasproti dominantnim in stereotipnim medijskim podobam zahodnega žanrskega filma in strahovitim političnim posledicam, ki jih te lahko porajajo. Zato letos predvajamo nezahodne, na prvi pogled fabulativno in tehnično manj dovršene filme. Zavedamo se, da imajo različne kulture različne produkcijske pogoje in različne pripovedne načine. Če se režiser/ka odloči za nelinearno pripoved, naturščike, naravno svetlobo, statično kamero in avtentična snemalna prizorišča, so to tudi strateške odločitve, ki kažejo na kreativne presežke, ne pa nedovršenosti. S temi prijemi želi v film vključiti pripovedne načine, značilne za svojo neposredno skupnost in jo tako narediti za aktivno pripovedovalko lastne zgodovine. Pri tem tehnološke zahteve produkcije in vprašanja forme ne določajo vsebine filma, temveč so ji podrejene. In prav s tem mnogi letošnji filmi izpričujejo svojo izredno kreativnost, skorajda neobremenjeno z dragimi snemalnimi, montažerskimi, postprodukcijskimi, distribucijskimi in marketinškimi prijemi. Festival gejevskega in lezbičnega filma z najdaljšo evropsko tradicijo pa – kot vedno – pripomore k promoviranju policentrične in multikulturne podobe sveta, ne oziraje se na kakršnekoli stereotipe.

Philippe Vallois – posebni gost festivala

Francoski režiser Philippe Vallois, rojen 1948 v francoski provinci, se je znamenitega leta 1968 preselil v Pariz in začel s študijem režije. Leta 1971 je posnel svoj prvi kratki film *Elisa répète* in ga predstavil na festivalu v Avignonu, kjer je srečal svojega življenjskega partnerja Bernarda Leforta, tedanjega direktorja pariške opere. Sledili so filmski portreti francoskih pisateljev, kot Ionesco, Soupault, Bazin, Lévi-Strauss, Tournier itd.

Leta 1974 s prijatelji posname prvi celovečerec *Les Phalènes*, v katerem k trem v stanovanje zaprtim dekletom vstopajo nenavadne osebe, med njimi tudi transvestit Julia. Film so prikazovali v Latinski četrti in je bil prepovedan za mlajše od 18 let. Sledilo je potovanje v ZDA, kjer se je med drugim udeležil gejevske parade. Tamkajšnje vzdušje je gotovo spodbudilo snemanje filma *Johan, intimni homoseksualni dnevnik poletja '75* (*Johan, journal intime homosexuel d'un été '75*), film o tedanjem življenju homoseksualcev v Parizu, mešanico igranega filma in dokumentarca, ki je bil 1976 prikazan na festivalu v Cannesu. Na festivalu si bomo ogledali obnovljeno verzijo iz leta 2006, ki pa ni izgubila na svoji svežini.

Temu pogumnemu eksperimentu je sledil film *Lamento*, za njim pa *Bila sva eno* (*Nous étions un seul homme*), ki so ga začeli prikazovati 1979. Nizkoprorračunski film o nenavadni ljubezni med nemškimi vojakom in francoskim kmetom je pomenil pravo osvežitev ne samo za evropski gejevski film, temveč tudi za ameriškega. Ni zastonj prejel laskavih ocen, saj se je do danes vpisal v zgodovino gejevskega filma.

Za njim je Philippe Vallois posnel še nekaj filmov: *Halteroflic* (1983), *L'enigme des sables* (1987), *Solange et le python* (1992), *Le caméscope* (1999), *Un parfum nommé Saïd* (2003) in *Sexus Dei* (2006). Posnel je tudi precej dokumentarcev, v katerih se je predvsem posvečal sodobnemu plesu.

Režiser Philippe Vallois bo otvoril letošnji festival, pred projekcijama bo predstavil svoja dva filma, sodeloval pa bo tudi na okrogli mizi o gejevskem in lezbičnem filmu.

LJUBLJANA, Kinodvor, Kolodvorska 13

sobota 24. 11. ob 20.10

Življenje lezbijk in gejev v Krškem (*Gay Life in Krško*), dokumentarni, Slovenija 2007, dvd, 6', slov./ang.
Tatu (*Ci-Qing / Spider Lilies*), drama, Tajvan/Kitajska 2007, 35mm, 94', slov. pod.

22.10

Johan, intimni homoseksualni dnevnik poletja '75 (*Johan, journal intime homosexuel d'un été '75*), igrani, Francija 1975/2006, dvd, 85', ang. pod.

nedelja 25. 11. ob 18.10

PROGRAM UDARNIH KRATKIH FILMOV

Snemanje filma 'Shortbus' (*Gifted & Challenged: The Making of 'Shortbus'*), dokumentarni, ZDA 2007, dvd, 30', ang.

Bura v Ljubljani (*Bura u Ljubljani*), dokumentarni, Hrvaška 2007, dvd, 23', hrv. pod.

Finski tango (*Tango Finlandia*), animirani, Finska 2006, dvd, 6'

Zasebnost (*Private Life*), drama, VB 2006, dvd, 16', ang.

Rože v parku ali prvi poljubi (*Flores en el parque o los primeros besos*), mladinski, Španija 2006, dvd, 10', ang. pod.

Slaba mati (*Bad Mother*), igrani, Slovenija 2005, dvd, 15', slov.

Sedil Priden kuža! (*Dog Eat Dog*), dokumentarni, ZDA 2006, dvd, 12', ang.

20.10

Življenje lezbijk in gejev v Krškem (*Gay Life in Krško*), dokumentarni, Slovenija 2007, dvd, 6', slov./ang.
– ponovitev

Pedrula s psom (*Mariquita con perro*), igrani, Španija 2007, dvd, 16', ang. pod.

Še en gejevski film (*Another Gay Movie*), komedija, ZDA 2006, 35mm, 92', slov. pod.

22.10

Vidnosti (*Sichtweiten*), dokumentarni, Švica 2003, dvd, 7', slov. pod.

Noč boginj (*Nacht der Göttinnen*), igrani, Švica 2006, dvd, 4', slov. pod.

Zasebnost (*Private Life*), drama, VB 2006, dvd, 16', ang. – ponovitev

Glej me v oči, mali (*Schau mir in die Augen, Kleiner*), dokumentarni, Nemčija/Francija 2007, Beta, 90', ang. pod.

ponedeljek 26. 11. ob 12.00

Okrogla miza o glbt filmu (Kinodvor, preddverje)

Gosti: Zemira Alajbegović (filmska kritičarka), Samira El-Maawi (švicarska režiserka), Axel Schock (nemški filmski kritik), Philippe Vallois (francoski režiser) in Igor Španjol (moderator).

18.10

Axel Schock – predavanje in predstavitev odlomkov iz zgodovine lezbičnega in gejevskega filma.

20.10

Alpha, eksperimentalni, Izrael 2007, dvd, 12', ang. pod.

Vivere, drama, Nemčija 2006, 35mm, 93', slov. pod.

22.10

Bila sva eno (*Nous étions un seul homme*), drama, Francija 1979, dvd, 90', ang. pod.

Še en gejevski film (Another Gay Movie)

komedija, ZDA 2006, 35mm, 92', slov. pod.

Scenarij: Tim Kaltenecker, Todd Stephens

Režija: Todd Stephens

Glavne vloge: Michael Carbonaro, Jonach Blechman, Jonathan Chase, Mitch Morris, Ashlie Atkinson, Scott Thompson

Fotografija: Carl Bartels

Montaža: Jeremy Stulberg

Zvok: Jim Ridgley

Glasba: Marty Beller

Produkcija: TLA Releasing, Velvet Films

Andy, Jarod, Griff in Nico so štirje ozaveščeni gejevski najstniki, ki jim tako rekoč nič ne manjka – razen seksualnih izkušenj. Naveličani svoje naivnosti, sklenejo dogovor, da se bodo med poletjem obvezno dali dol. Toda že na zadnji zabavi, ki jo po koncu šole organizira osvajalka ženskih src in huda bučerka Muffler, naši štirje nadobudneži pogorijo in vse bolj jim grozi, da bodo na faks prišli kot nedolžni tepci. Nemudoma se lotijo intenzivnega iskanja seks partnerjev preko interneta, na zabavah in v telovadnicah, a kar dobijo, so komični zapleti, ki z drznim pretiranjem in s simpatično odkritostjo prekašajo marsikatero najstniško komedijo.

! Dve nagradi za najboljšega in najopaznejšega igralca Michaelu Carbonaru na L. A. Outfest 2006!

! Nominacija Golden Trailer Award 2007 za najbolj »trash« film!

In the dirtiest, funniest, most scandalous gay-teen-sex-comedy-parody ever, four young gay friends make a pact to lose their virginity by the end of the summer. The boys soon face giant sex toys, naked celebrities, masochistic teachers and an uncontrollable romance with a quiche. With a dozen jokes a minute and a who's who of gay celebrities (including Graham Norton, Ant and Richard Hatch), Another Gay Movie is a comedy where getting laid is all that matters!

22.10

Vidnosti (Sichtweiten)

dokumentarni, Švica 2003, dvd, 7',

slov. pod.

Režija: Samira El-Maawi

Ali prava podoba vznikne iz klišejev ali pa klišeji omejujejo naše videnje resnice?

Does truth emerge out of clichés or do clichés obstruct our view of the truth?

Noč boginj (Nacht der Göttinnen)

igrani, Švica 2006, dvd, 4', slov. pod.

Režija: Samira El-Maawi

Ženska pride v tuje mesto in preživi božansko noč s tujko.

A woman arrives in a foreign city and experiences the goddesses' night with a stranger.

Zasebnost (Private Life)

drama, VB 2006, dvd, 16', ang.

» ponovitev

Glej me v oči, mali (Schau mir in die Augen, Kleiner)

dokumentarni, Nemčija/Francija 2007,

Beta, 90', ang. pod.

Scenarij in režija: André Schäfer

Fotografija: Bernd Meiners

Montaža: Martin Schomers

Zvok: Pascal Capitolin, Jörg Johow

Glasba: Ritchie Staringer

Produkcija: Florianfilm GmbH, Arte/ZDF,

Sundance Channel, AVRO TV, YLE, SVT

idr.

Dokumentarec prikazuje, kako so LGBT filmi dobili svoje filmske ustvarjalce/ke in svojo publiko, razvijali lezbične, gejevske, biseksualne in trans like, prikazovali istospolno željo ter vpeljali tudi nepričakovane zaplete in žanre. Tovrstni filmi so se morali prebiti preko mnogih družbenih ovir, preden so se uveljavili na mednarodno priznanih festivalih – na nekaterih imajo tudi svoje posebne nagrade (denimo Berlinale in po novem še Beneški festival) – ali celo opozorili nase v Hollywoodu. Videli bomo odlomke iz številnih pomembnih filmov zadnjih desetletij, o svojem delu pa bodo spregovorili znani ustvarjalci, denimo Stephen Frears, Gus Van Sant, John Waters, Tilda Swinton, Rosa von Praunheim in drugi.

Here's Looking at You, Boy - The Coming Out of Queer Cinema tells the story of the coming-out of gay and lesbian cinema and the slowly developing self-confidence of its makers and their audience - a self-confidence which has been characterised in recent times by films which have received awards at renowned film festivals like Berlin and Venice or even the Academy Awards in Hollywood.

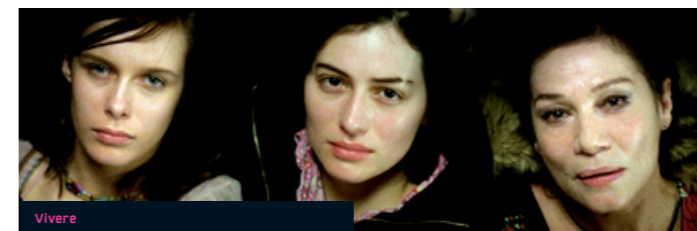
Vivere

Bila sva eno

Alpha

Vivere

12.00

Okrogla miza o glbt filmu

(Kinodvor, predpogovor)

Gosti: Zemira Alajbegović (filmska kritičarka), Samira El-Maawi (švicarska režiserka), Axel Schock (nemški filmski kritik), Philippe Vallois (francoski režiser) in Igor Španjol (moderator).

Novi medijske tehnologije spreminjajo filmsko produkcijo in distribucijo ter vidike življenja gejev in lezbijk. Filme snemamo z mobilnimi telefoni in si jih izmenjujemo po elektronski pošti, komuniciramo na internetnih forumih in v digitalnih prostorih. Tradicionalni pomen kinematografske izkušnje se zmanjšuje in funkcija kina postaja predvsem reklamna: v potrošniškem kontekstu gostinstva in trgovine filme pripravlja za nadaljnje komercialno izkoriščanje. Medtem ko dominantni distributerji in televizijske hiše zanemarjajo produkcijo tako imenovanih spolnih manjšin in jo še vedno potiskajo na obrobje, so tudi gejevski in lezbični filmi zvečine brezplačno dostopni na internetu. Kako te spremembe vplivajo na reprezentacije seksualnosti in spolov? Kako sta se v novih okoliščinah spremenila smisel in namen festivalov gejevskega in lezbičnega filma? Ali pa mogoče prav zato lahko govorimo o privilegiranjem položaju teh festivalov, ki predstavljajo specializirane, avantgardne in praviloma bolj progresivne selekcije?

18.10

Axel Schock

Predavanje in predstavitev odlomkov iz zgodovine lezbičnega in gejevskega filma.

20.10

Alpha

eksperimentalni, Izrael 2007, dvd, 12', ang. pod.

Scenarij in režija: Dana Goldberg

Glavne vloge: Rozina Gambos, Tamara Klingon

Fotografija: Asi Oren

Montaža: Hadara Oren

Zvok: Yahav Shemesh

Glasba: Karni Postel and Kuti

Producent: Ran Shmueli

Vivere

drama, Nemčija 2006, 35mm, 93', slov. pod.

Scenarij in režija: Angelina Maccarone

Glavne vloge: Hannelore Elsner, Esther Zimmering, Kim Schnitzer, Aykut Kayacik

Fotografija: Judith Kaufmann

Montaža: Bettina Böhler

Zvok: Michael John

Glasba: Jakob Hansonis, Hartmut Ewert

Produkcija: elsani Film, Screenart and Revolver Film

22.10

Bila sva eno (Nous etions un seul homme)

drama, Francija 1979, dvd, 90', ang. pod.

Scenarij, režija in montaža: Philippe Vallois

Glavne vloge: Serge Avedikian, Piotr Stanislas, Catherine Albin, Lucien Guérin

Fotografija: François About

Zvok: Jean-Luc Rault Chesnais

Glasba: Jean-Jacques Ruhlmann

Produkcija: Montparnasse 2000

Petdesetletnica in triindvajsetletnica sta skupaj preživelii noč. Obiti za medsebojno harmonijo se med njunim pogovorom sprevržejo v svoje nasprotje.

Režiserko Maccarone že poznamo po uspešnicah *Vse bo še dobro in V tuji koži*. Tokrat je s treh zornih kotov posnela film o treh različnih ženskah, ki jih združi potovanje v Rotterdam. Vsem vsakdanje življenje spolzi iz rok in jih sooči z negotovostjo. Taksistka Francesca se odpravi v Rotterdam, da bi poiskala svojo najstniško sestro Antonietta, ki je pobegnila s fantom. Na poti rešuje starejšo Gerlindo, ki se je zaletela z avtom. Ko Francesca ugotovi, da si je Gerlinda hotela vzeti življenje zaradi nesrečne ljubezni s poročeno žensko, se tudi sama začne spraševati o svojem ljubezenskem življenju. Srečanje treh v Rotterdamu pomeni zanje tudi nov začetek.

! **Nagrada za umetniški dosežek na festivalu L. A. Outfest 2007!**

Duševno nestabilen Guy, ki je tik pred poroko, proti koncu 2. svetovne vojne najde ranjenega nemškega vojaka Rolfa na francoskem podežlju in ga skrrije v svoji hiši. Ko Rolf ozdravi, mu Guy hoče preprečiti vrnitev k vojakom, saj se je v svoji osamljenosti močno navezal nanj. Med njima se splete nenavadno prijateljstvo, ki v idilični oazi sredi vojne sčasoma prerase v ljubezen. Toda vdoru realnosti ne moreta ubežati: francoski odporniki so nenehno na lovu za izdajalci, ki skrivajo Nemce, Guy pa je vse pogosteje žrtev halucinacij, zaradi katerih je nekoč že bil hospitaliziran. Neobičajna ljubezenska zgodba zagotovo sodi v zlato gejevsko filmsko klasiko.

! **Pred filmom bo spregovoril režiser Philippe Vallois, gost letošnjega festivala.**

! **Nagrada Silver Hugo na Chicago International Festival 1980!**

The final minutes of an intimate night between two women, one is fifty years old and the other is twenty three. What seems to be a fragile promise of harmony brings about the relationship's demise.

Vivere is a road movie about three women, three stories and a journey to Rotterdam. Their everyday life gets out of hand and desperation drives them on. Their souls are hurt and their future is uncertain. Francesca works as a taxi driver, her teenage sister is a young runaway in love, and Gerlinda crushed her car after losing her woman lover. But together, they challenge life and turn over a new leaf.

We Were One Man is a most unusual wartime love story. In rural France, a male farmer comes across a wounded German officer. Allowing his pacifist nature to supersede his patriotism, the farmer hides the German in his barn. The two men become friends ... and then, lovers. Handled with taste (if not always discretion), the movie offers a fascinating variation on the standard "opposites attract" theme.

Refren

18.10

Refren (Fu ge / Refrain)

eksperimentalni, Kitajska 2006, Beta, 109', ang. pod.

Scenarij in režija: Cui Zi'en

Glavne vloge: Yu Bo, Wang Guifeng

Fotografija: Shi Yue

Montaža: Xiao Sa

Zvok: Feng Zhe

Glasba: fm3

Produkcija: Cuizi DV Studio

20.10

Milni mehurček (Ha'bu'a / The Bubble)

drama, Izrael 2006, 35mm, 115', ang. pod.

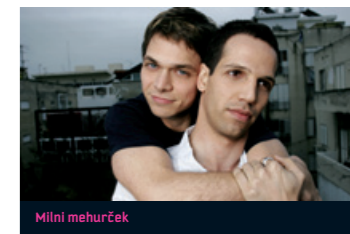
Scenarij: Gal Uchovsky in Eytan Fox

Režija: Eytan Fox

Glavne vloge: Ohad Knoller, Jusef »Joe« Suid, Daniela Wircer, Alon Friedmann, Shredi Jabarin

Tuli

Milni mehurček

Starejši brat je duševno zaostal, mlajši ima aids. Ker so ju starši zapustili, se morata znajti sama. Preživljata se s skromnimi dohodki, ki jih zasluži mlajši brat s petjem. Njuna samota, revščina in družbena osamitev se počasi bližajo koncu, kajti mlajši brat ve, da umira. Prepričan je, da bi bilo za oba najbolje umreti skupaj. Drug za drugega celo napišeta oporoko, toda starejši brat se boji smrti. Zato pa obema pripravi zadnjo večerjo, ki se konča z medsebojnim umivanjem nog in ljubljem. Eden najbolj avantgardnih kitajskih režiserjev poskuša z natančnimi prizori s samo dvema igralcema ujeti občutje težke usode posameznika v popolni družbeni izolaciji.

Trije napredni mladi Izraelci, dva fanta in dekle, živijo skupaj v stanovanju v sodobni četrti Tel Aviva. Kolikor se da, poskušajo odmisлити politične konflikte in se pozitivno osredotočiti na svoja življenja in ljubezni, zaradi česar jim marsikdo očita, da živijo v eskapističnem milnem mehurčku, razmeroma daleč od realnega sveta. V svoji dobri veri organizirajo celo rejversko zabavo za mir med Izraelci in Palestinci. Ko se Noam, prodajalec v glasbeni trgovini, zaljubi v Palestinca Ašrafa, ki ga mora v stanovanju tudi skrivati, začne v življenje vseh

The big brother is retarded, and the little brother has AIDS. Since their parents abandoned them long time ago, they have been depending on each other for survival. The little brother feeds the two on the earnings from his singings. When the little brother knows he is approaching his end he wants to kill himself as well as his brother. However, the older one is very afraid of dying and he wants a final big feast.

Three young Israelis, two guys and a girl, share an apartment in Tel Aviv's hippest neighbourhood. Trying to put aside political conflicts, these progressive 20-somethings are often accused of living in a sort of escapist bubble. While on army reserve duty, music store clerk Noam crosses path with Ashraf, a

Fotografija: Yaron Scharf
Montaža: Yosef Grunfeld, Yaniv Raiz
Zvok: Gil Toren
Glasba: Ivri Lider
Produkcija: Uchovsky Films

treh prijateljev neizprosno vdirati teža političnega konflikta. Ali lahko ljubezen kljubuje vojni?

- ! Nagrada "Siegessäule" Jury za režijo, Berlinale 2007!
- ! Nagrada C. I. C. A. E. za režijo v sekciji Panoram, Berlinale 2007!
- ! Nagrada za najboljši scenarij, Durban International Film Festival 2007!
- ! Nagrada občinstva za najboljši film, Torino International Gay & Lesbian Film Festival 2007!

Palestinian guy. When they meet in Tel Aviv, no cultural taboo seems to hold back their sexual attraction.

22.10

Tuli

drama, Filipini 2005, Beta, 103', ang. pod.

Scenarij: Jimmy Flores

Režija: Auraeus Solito

Glavne vloge: Desiree Del Valle, Carlo Aquino, Vanna Garcia, Bembol Roco, Luis Alandy

Fotografija: Nap Jamir, Mark Gary, Regiben Romana

Montaža: Clang Sisson, Jeremiah Domingo, Kanatan Balintago

Zvok: Tad Ermitaño

Glasba: Pepe Smith, Shant Verdun

Produkcija: Viva Digital, Viva Films

Prodornega filipinskega režiserja Solita poznamo že po prvencu *Brstenje Maxima Olivera*, s katerim si je prislužil kar petnajst nagrad. *Tuli (Obrezovanje)* je postavil v malo gozdno vas, v kateri živijo krščansko in vraževerno naravnani prebivalci. To je etnološko obarvana pripoved o vaškem obrezovalcu in njegovi hčeri, ki se upre očetovemu nasilju in patriarhalnemu okolju. Pogumno zavrne vsiljenega ji ženina in se namesto tega odloči za življenje z žensko – s svojo najboljšo prijateljico. S kršenjem ritualov vaškega življenja si nakopljeta sovraštvo sovaščanov, prepričanih, da sta s svojo zvezo nad njih priklicali najhujše vraže.

- ! Nagrada za najboljšega domačega režiserja in najboljši domači film, CineManila International Film Festival 2005!
- ! Nagrada Grand Jury Award za izjemno filmsko naracijo, L. A. Outfest 2007!
- ! Netpac Award za režijo, Berlinale 2007!

Tuli (Circumcision) is set in a small provincial barrio in the Phillipines. Circumciser's daughter rebels against her father's violence and the village male-dominated society. She declines marriage with a man and decides to live with her best friend as wife and wife. All this against the backdrop of the Pasyon or the traditional Semanta Santa or Holy week. A rite-of-passage movie. Oftentimes brutal. Painful. Satirical. Non-sanitized in many ways.

4:30

4:30

Kot strela z jasnega

18.10

Življenje lesbijk in gejev v Krškem (Gay Life in Krško)

dokumentarni, Slovenija 2007, dvd, 6', slov./ang.

» ponovitev

Pedrula s psom (Mariquita con perro)

igrani, Španija 2007, dvd, 16', ang. pod.

» ponovitev

Še en gejevski film (Another Gay Movie)

komedija, ZDA 2006, 35mm, 92', slov. pod.

» ponovitev

20.10

Kot strela z jasnega (Coup de foudre)

drama, Francija 1982, 35mm, 110', ang. pod.

Scenarij: Olivier Cohen, Diane Kurys, Alain Le Henry

Režija: Diane Kurys

Lezbična filmska klasika o ljubezni dveh poročenih žensk in z odlično igralsko zasedbo. Leta 1942 v okupirani Franciji se judovska begunka Lena (Isabelle Huppert) poroči z vojakom Korskijem, da bi se izognila deportaciji v Nemčijo. Medtem študentka umetnosti Madeleine (Miou-Miou) med vojno izgubi svojega prvega moža, pozneje spozna neuspešnega igralca Costo, z njim zanosi in se poroči. Lena in Madelei-

In 1942 in occupied France, a Jewish refugee (Lena Weber) marries a soldier (Michel Korski) to escape deportation to Germany. Meanwhile a wealthy art student (Madeleine) loses her first husband to a stray Resistance bullet; at

Glavne vloge: Isabelle Huppert, Miou-Miou, Guy Marchand, Jean-Pierre Bacri

Fotografija: Bernard Lutic

Montaža: Joëlle Van Effenterre

Zvok: Alix Comte, Harald Maury

Glasba: Luis Bacalov

Produkcija: Alexandre Films, Films A2, Hachette Première, Partners Productions, SFP

22.10

Pismo (A carta)

drama, Brazilija 2006, dvd, 15', ang. pod.

Scenarij: Rafael Saar, Romulo Zantotto

Režija: Rafael Saar

Glavne vloge: Romulo Zantotto, Rodrygo Andrade, Djalma Thürler

Fotografija: Thais Grechi

Montaža: Helen Tavares, Rafael Saar,

Vinicius Pereira

Zvok: Vinicius Pereira

Glasba: Luciano Leite Barbosa

Produkcija: UFF

ne se prvič srečata leta 1952 v Lyonu, na šolski proslavi svojih otrok. Iz tesnega prijateljstva in načrtov za skupen modni butik se razvije nezadržna ljubezen. Režiserka Diane Kurys je posnela film po resnični zgodbi svoje matere.

! **Nagrada za najboljšo režijo National Academy of Cinema France 1983!**

! **Nagrada kritikov FIPRESCI za najboljšo režijo, San Sebastián International Film Festival 1983!**

! **Nominacija za Oskarja za najboljši tuji film leta 1984!**

! **Nominacija za Cezarja 1984 v štirih kategorijah!**

Felipe je mlad fant, poln dvomov o sebi in svojem razmerju z Gustavom. Nerazumevajoča družina in zlasti nestrpen oče ga pahmeta v obup.

the Liberation she meets an actor (Costa Segara), gets pregnant, and marries him. Lena and Madeleine meet at their children's school in Lyon in 1952 and the intensity of their relationship strains both their marriages to the breaking point.

The Letter is a story about a young boy Felipe. His relationships with Gustavo and his family aggravates his conflicts.

4:30

drama, Singapur 2006, 35mm, 93', ang. pod.

Scenarij in režija: Royston Tan

Glavne vloge: Xiao Li Yuan, Kim Young Jun

Fotografija: Lim Ching Leong

Montaža: Low Hwee Ling

Zvok: Justin Seah

Glasba: Hualampong Riddim

Produkcija: Zhao Wei Films

Kitajski enajstletnik Xiao Wu trenutno živi brez staršev. V šoli nima prijateljev, stanovanje pa si deli s tridesetletnim molčečim korejskim sostanovalcem, ki se domov pogosto vrača tako pijan, da se samo še zvrne v posteljo. To ni zgodba o navadnem prijateljstvu, temveč o vzporedni izkušnji osamljenosti. Xiao Wu potihem obožuje starejšega sostanovalca Junga. Ko spozna, da je ta prišel v Singapur zato, da bi se ubil, se po svojih močeh trudi prebiti zid osamljenosti med njima. Ker se redno zbuja ob 4.30, skrivaj opazuje Junga ali pa mu ukrade kakšno stvar, tudi s telesa ... Vse to pridno beleži in lepi v svoj poseben zvezek.

! **Grand Prix za režijo, Bratislava International Film Festival 2006!**

! **Netpac Award za najboljši film, Hawaii International Film Festival 2006!**

4:30 traces the relationship between Xiao Wu, an eleven year old Chinese boy and his tenant Jung, a thirty-something Korean man. Told entirely from the perspective of the boy, Xiao Wu, this story of two very different characters is less about friendship than about a shared experience and appreciation of solitude. 4:30 starts with Xiao sneaking to the room of Jung in the early hours of the morning, and stealing from the intoxicated Korean man.

Kruto in nenavadno

Na dnu

Brez obžalovanja

18.10

Bura v Ljubljani (Bura u Ljubljani)

dokumentarni, Hrvaška 2007, dvd, 23', hrv. pod.

» ponovitev

Iskra (Gnist)

drama, Norveška 2007, dvd, 15', ang. pod.

Scenarij: Kitchen Filmteam

Režija: Inger Lene Stordrange, Endre Kvia

Glavne vloge: Christina Mae, Ragnhild Mønness, Ole Alexander, Mæland in Janken Robberstad

Fotografija: Bo Ranoulff

Montaža: Constantin Dumba

Zvok: Thomas Mortveit

Glasba: Texas

Produkcija: Kitchen Filmteam/Stordrange

Caroline načrtuje poroko in živi navidez brezhibno življenje, skriva pa svojo ljubezen do ženske.

Spark is a story about Caroline who seems to have a perfect life, except for her secret love for a woman.

Kruto in nenavadno (Cruel and Unusual)

dokumentarni, ZDA 2006, Beta, 66', ang.

Pretrsljiv dokumentarec o usodi petih transspolnih žensk, zaprtih v ameriških moških zaporih. Vse se identificirajo kot MTF ženske (male to female oz. sprememba iz moškega v ženski spol), toda zakonodaja

Cruel and Unusual highlights the plight of MTF transgenders imprisoned in the US. Regardless of their gender identity,

Režija: Janet Baus, Dan Hunt, Reid Williams

Fotografija: Slawomir Grunberg

Montaža: Janet Baus, Mark Juergens, Reid Williams

Produkcija: Reid Productions

pozna samo delitev na moške in ženske na osnovi genitalij. Čeprav ameriška ustava prepoveduje »kruto in nenavadno kaznovanje«, se omenjenim ženskam v moških zaporih dogaja prav to: niso deležne hormonske terapije, izpostavljene so poniževanju in telesnemu izživljanju sojetnikov ali pa zaprte v samicah. Filmski portreti tankočutno prikažejo njihovo življenjsko stisko, ki jih še pogosteje pahne preko roba zakona.

! **Nagrada za najboljši dokumentarec, Frameline Film Festival San Francisco 2006!**

20.10

Brez obžalovanja (Huhwaehaji anah / No regret)

kriminalna drama, Južna Koreja 2006, 35mm, 114', slov. pod.

Scenarij in režija: Leesong Hee-il

Glavne vloge: Lee Han, Lee Young-hoon, Cho Hyun-chul, Kim Dong-wook, Jung Seung-gil

Fotografija: Yun Ji-un

Montaža: Leesong Hee-il, Lee Jeong-min

Zvok: Kim Soo-hyun

Glasba: Lee Byung-hoon

Produkcija: Generation Blue Films

Najopaznejši neodvisni južnokorejski režiser je tokrat prodril s poglodbjeno dramo o usodnem razmerju med mladim bogatim poslovnežem in revnim fantom na poziv, z nepredvidljivim kriminalnim zapletom na koncu. Su-min je sirota s podeželja, ki v Seulu študira računalniško grafiko in se preživlja s priložnostnimi deli. Ko izgubi delo v tovarni, je prisiljen delati kot fant na poziv. Tam spet sreča tovarnarjevega sina Jae-mina, ki se usodno zaljubi vanj. Ko Su-min opusti delo v nočnem klubu zaradi ljubezni do Jae-mina, ta klone pod družinskim pritiskom in pristane na vsiljeno poroko z žensko. Toda Su-min ne more kar tako prenesti njegove izdaje in razočaranja ...

! **Director's Cut Award Korea za najboljšega neodvisnega režiserja!**

! **Nagrada za najboljši film, Ansan International Next Film Festival!**

! **Critics' Choice Award Korea za najboljšega mladega igralca!**

» ponovitev

22.10

Snemanje filma 'Shortbus' (Gifted & Challenged: The Making of 'Shortbus')

dokumentarni, ZDA 2007, dvd, 30', ang.

Na dnu (Rock Bottom)

dokumentarni, ZDA 2006, Beta, 61', ang.

Režija, fotografija, zvok in produkcija: Jay Corcoran

Montaža: Kenneth Wachtel

Glasba: Scott Killian

Spremljamo dve leti iz življenja sedmih gejev različnih poklicev, živčih v New Yorku, ki so bili ali so še uporabniki razvpite party droge *crystal meth* (različica metamfetamina, znana tudi kot »Tina« in »teta Meta«), ki močno poveča spolno željo in zviša tvegano seksualno vedenje. Mnogi uporabniki pa so izgubili službe, ljubimce, domove ali celo življenje. Nekateri okuženi geji se nenehno bojujejo še s svojo odvisnostjo. Filmski ustvarjalci so posneli film tudi z namenom ozaveščanja gejevske skupnosti o vse bolj razširjeni zlorabi te droge in njeni nevarni povezavi z naraščanjem okužbe z virusom HIV.

! **Selekcija na številnih lezbičnih in gejevskih filmskih festivalih!**

they are sent to men's prisons on the basis of their genitals. And despite the constitution's ban on »cruel and unusual punishment« this is exactly what happens: no hormone treatment, sexual harassment. Personal stories link to legal comments, drawing a gripping portrait of strong personalities fighting against legal system.

No Regret, which has broken box office records for independent films in Korea, is a romance that interweaves the bliss of love with the harsh politics of class distinction. Su-min, an orphan from the countryside, goes to Seoul to study art design. Supporting himself with odd jobs, he comes to the attention of Jae-min, a man from a rich and conservative background. Su-min loses his factory job and begins to prostitute himself. But Jae-min is determined to win Su-min's heart...

Through seven candid portraits of current and past meth users, Rock Bottom attempts to understand drug's special appeal among so many gay men, and to reveal the toxic effect it has had on so many of them - from engaging in risky sexual behavior to losing jobs, lovers, homes, and even lives. The documentary is also meant as a wake up call to the entire gay community about crystal meth epidemic and its connection to rising HIV infection rates.

Večno poletje

Priče

41 sekund

Telovadka

18.10

Priče (Les témoins)

drama, Francija 2007, 35mm, 72', slov. pod.

Scenarij: André Téchiné, Laurent Guyot, Viviane Zingg

Režija: André Téchiné

Glavne vloge: Michel Blanc, Emmanuelle Béart, Sami Bouajila, Julie Depardieu, Johan Libereau

Fotografija: Julien Hirsch

Montaža: Martine Giordano

Zvok: Jean-Paul Mugel, Francis Wargnier,

Cyril Holtz

Glasba: Philippe Sarde

Produkcija: SBS Films, France 2 Cinéma,

Canal +, TPS Star

Virus HIV, ki se pojavi v začetku osemdesetih let, presenetljivo poveže usode ljubimcev in prijateljev obeh spolov in različnih spolnih usmerjenosti ter jih prisili v razkrivanje skritih ljubezenskih vezi. Mladi Manu, ki si s sestro deli sobo v Parizu, se spoprijatelji s starejšim zdravnikom Adrienom. Na izletu z ladjo se jima pridruži Adrienova prijateljica Sarah in Mehdi, ki sta ravnokar dobila otroka. Manu se zaplete v skrito ljubezensko afero s policijskim preiskovalcem Mehdiem. Adrien je razočaran, ker ga je Manu nenadoma zapustil. Nekega večera pa na mladeničevem telesu zagleda lise, ki spominjajo na takrat še novo in neznano bolezen ... Francoski filmski mojster prefrnjeno odvija tudi zgodovino aidsa.

! **Nominacija za Zlatega medveda, Berlinale 2007!**

Manu arrives in Paris, where he shares a room with his sister. He strikes up a friendship with Adrien, a wealthy doctor in his early fifties. On a trip out on a speedboat, Adrien introduces Manu to Sarah and Mehdi, a young couple who have just had their first child. An unplanned love affair and the onset of the AIDS epidemic upset the ordered tranquility of their individual destinies. The Witnesses is a story about early protagonists in a contemporary tragedy.

Še en gejevski film

četrtek 29. 11. ob 20.00 ◇◇◇◇
Kot strela z jasnega (Coup de foudre)

drama, Francija 1982, 35mm, 110', ang. pod.

petek 30. 11. ob 20.00 ◇◇◇◇◇
Še en gejevski film (Another Gay Movie)

komedija, ZDA 2006, 35mm, 92', slov. pod.

sobota 1. 12. ob 20.00 ◇◇◇◇◇
Tatu (Ci-Qing / Spider Lilies)

drama, Tajvan/Kitajska 2007, 35mm, 94', slov. pod.

nedelja 2. 12. ob 20.00 ◇◇◇◇◇
Glej me v oči, mali (Schau mir in die Augen, Kleiner)

dokumentarni, Nemčija/Francija 2007, Beta, 90', ang. pod.

Tatu

Vivere

Na dnu

četrtek 29. 11. ob 20.30 ◇◇◇◇
Vivere

drama, Nemčija 2006, 35mm, 93', slov. pod.

petek 30. 11. ob 20.30 ◇◇◇◇◇
Poletni dan (Un jour d'été)

mladinski, Francija 2006, dvd, 92', ang. pod.

Scenarij: Franck Guerin, Agnes Feuvre

Režija: Franck Guerin

Glavne vloge: Baptiste Bertin, Jean-François Stévenin, Théo Fritel, Catherine Mouchet

Fotografija: Mathieu Pansard

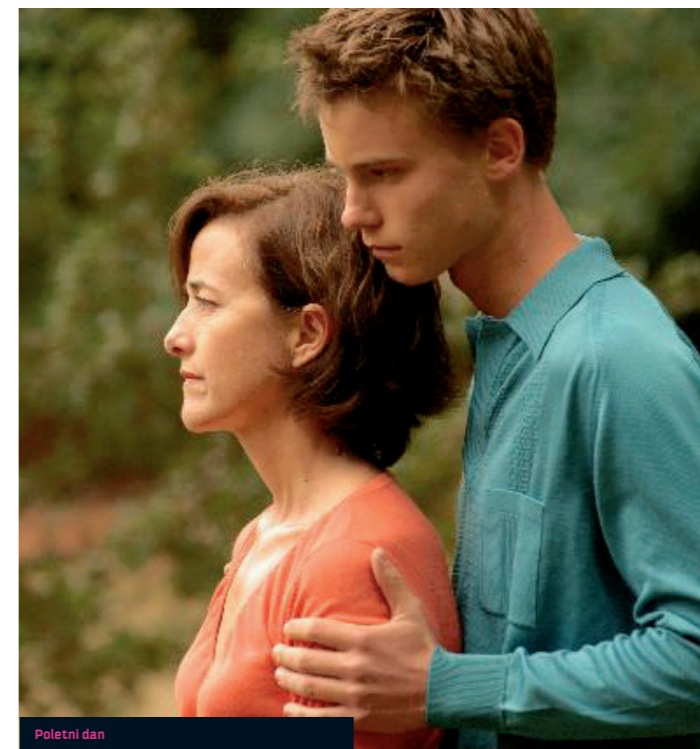
Montaža: Mike Fromentin

Zvok: Jean-Paul Guirado, Benoit Hillebrand, Benjamin Viau

Glasba: Sébastien Schuller

Produkcija: Ostinato Production, ARTE

France

Poletni dan

Večno poletje

četrtek 29. 11. ob 20.30 ◇◇◇◇
Vivere

drama, Nemčija 2006, 35mm, 93', slov. pod.

petek 30. 11. ob 20.30 ◇◇◇◇◇
Poletni dan (Un jour d'été)

mladinski, Francija 2006, dvd, 92', ang. pod.

Scenarij: Franck Guerin, Agnes Feuvre

Režija: Franck Guerin

Glavne vloge: Baptiste Bertin, Jean-François Stévenin, Théo Fritel, Catherine Mouchet

Fotografija: Mathieu Pansard

Montaža: Mike Fromentin

Zvok: Jean-Paul Guirado, Benoit Hillebrand, Benjamin Viau

Glasba: Sébastien Schuller

Produkcija: Ostinato Production, ARTE

France

Med fantoma, ki skupaj preživljata poletje, se splete neizrečena naklonjenost. Ko Mikaël umre od poškodb v tragični nesreči na nogometnem igrišču, njegova smrt prizadene vse vaščane. Sébastien pogreša prijatelja in se zbliža z njegovo materjo. Skupaj z njegovo sestro in prijatelji se spominjajo trenutkov z Mikaëlom in med intenzivnim žalovanjem poskušajo odkriti še več, tudi neznane podrobnosti iz njegovega kratkega življenja. Sébastien, ki niha na robu homoseksualnosti in biseksualnosti, se zaplete tudi v komplicirano razmerje z županovim sinom Francisom.

! Nagrada za najboljši evropski film, Avignon/New York Film Festival 2007!

! Nagrada za najboljši mladinski film, Namur International French Film Festival 2007!

! Nagrada kritikov FIPRESCI, International Filmfestival Mannheim-Heidelberg 2007!

Over the course of a golden summer we see two boys becoming almost inseparable friends. There are tensions between them alongside their obvious affection. When Mikaël is killed in a tragic accident the whole village is affected. His friend Sébastien tries to get closer to Mikaël's mother and together with his friends they are slowly discovering Mikaël's past. Sébastien also engages in complicated relationship with mayor's son Francis.

22.30

Queer racman (Queer Duck: The Movie)

animirana komedija, ZDA 2006, dvd, 74', ang.

Scenarij: Mike Reiss

Režija: Xeth Feinberg

Glasovi: Jim J. Bullock, Jackie Hoffmann, Kevin Michael Richardson, Billy West, Estelle Harris, Mark Hamill

Montaža: Damon P. Joches

Zvok: Frank Szick

Glasba: Sam Elwitt

Produkcija: DVD Premiere

Queer racman, zvezda serije kratkih zabavnih risank na *Showtime* TV, in njegovi odštekani prijatelji Openly Gator, Bi-Polar Bear in Oscar Wild Cat se vračajo s komično in udarno celovečerno risanko, v kateri so nenehno na lovu za norimi prigidami. Risanko je ustvaril Mike Reiss, štirikratni dobitnik nagrade Emmy za sodelovanje pri *Simpsonih*. Ko se Queer racman (glas Jima J. Bullocka) zaljubi v upokojeno starleto Lolo, se njegov gejevski svet obrne na glavo. Za nameček ga ugrabi še ponoreli pridigar in ga kot talca hoče spreobrniti v strejta – vsem za zgled! Skratka, *Queer racman* je hudo gejevška risanka.

Queer Duck and his fabulous friends, Openly Gator, Bi-Polar Bear and Oscar Wild Cat, return with a comedic vengeance as a full-length animated feature. When Queer Duck unexpectedly falls in love with retired starlet Lola, his queer world is turned upside-down. It gets even nuttier when a crazed preacher kidnaps him and holds him hostage as part of a devious scheme to »straighten« everyone out! Queer Duck is about as gay as it gets.

sobota 1. 12. ob 20.30

Glej me v oči, mali (Schau mir in die Augen, Kleiner)

dokumentarni, Nemčija/Francija 2007, dvd, 90', ang. pod.

22.30

Na dnu (Rock Bottom)

dokumentarni, ZDA 2006, dvd, 61', ang.

nedelja 2. 12. ob 20.30

Večno poletje (Shengxia guangnian / Eternal Summer)

mladinski, Tajvan 2006, 35mm, 96', slov. pod.

FILMIH

REFREN

Brane Mozetič

Medtem ko je Zahod včasih že izčrpan od gejevskih in lezbičnih tem, jih Vzhod šele odkriva. V zadnjih letih vse več kvalitetnih filmov prihaja iz dežel kot so Filipini, Tajvan, Singapur, Hong Kong, Južna Koreja, Indija ... Nekaj vzhodnih izdelkov, ki poleg drugačne kulture in ozadja prinašajo tudi drugačen tempo filmske naracije, smo videli že na prejšnjih festivalih, letos pa jih je še posebej veliko. In – pridružuje se jim še Kitajska.

Tako kot druge azijske kulture tudi kitajska v zgodovini ni imela izrazito negativnega odnosa do homoseksualnosti. Tudi nobena od religij homoseksualnosti ni označevala za greh, tako kot krščanstvo. Homo-fobija je prišla šele z uvozom zahodne znanosti in filozofije. Zdi se, da se je prvi zakon proti homoseksualcem na Kitajskem pojavil šele 1740. Ni pa znano, v kakšni meri se je sploh izvajal v praksi. Tudi v vseh obdobjih kitajske umetnosti najdemo prikaze istospolne ljubezni, erotike in seksa. Ostreje je do homoseksualnosti nastopil komunistični režim v Ljudski republiki Kitajski, zlasti v obdobju kulturne revolucije. Zaporne kazni ali celo usmrtitve so se končale 1979, sodomija je bila dekriminalizirana 1997, homoseksualnost je bila črtana s seznama psihičnih bolezni leta 2001, v 2003 pa se je že pojavil prvi uradni predlog za homoseksualne poroke, ki je bil seveda zavrnjen. Gblt scena je šele v povojih, ni posebnih gblt organizacij, prikazovanje homoseksualnosti je prepovedano ali prepovedano. Tako recimo na Kitajskem niso smeli javno predvajati filma *Gora Brokeback*.

Malo bolj liberalno vzdušje pozna Tajvan, ki ga Ljudska republika Kitajska (pa tudi ZN) ne priznava kot samostojno državo. Tja je leta 1949 pred komunisti pobegnila nacionalistična vlada Čangkajška, ki je ob pod-

Cui Zi'en

pori ZDA skušala uvajati nekatere demokratične spremembe. Kljub temu se je prve gejevske parade leta 2003 udeležilo komaj 300 ljudi.

Na področju filma so se gblt vsebine v pozitivni luči najprej pojavile v liberalnejši okoljih, na primer v Hong Kongu (še pred priključitvijo h Kitajski), s slovitim režiserjem Wong Kar-Waiem (*Srečna skupaj*, 1997), ali na Tajvanu (*Šepet mladosti*, 1997). V samem kitajskem filmu pa so bili homoseksualci še vedno žrtve (tako kot v zgodnjih zahodnih filmih) – znana sta nam vsaj dva odmevna filma: *Zbogom moja konkubina* iz 1993 in *Vzhodna palača, zahodna palača* iz 1996. Drugačen prikaz homoseksualnosti se pojavlja v sodobni kitajski nizkoprorračunski, včasih alternativni oziroma underground produkciji.

Eno ključnih imen je pisatelj, aktivist, profesor na filmski akademiji, scenarist in režiser Cui Zi'en. On je tudi napisal scenarij za prvi kitajski film, ki je homoseksualce prikazoval kot normalne ljudi: *Man Man Woman Woman*, iz leta 1999 (režija Bingjian Liu). Po letu 2002 posname z digitalno kamero v povprečju dva filma na leto, ki jih v matični Kitajski tako rekoč ni mogoče videti, so pa predvajani na številnih tujih filmskih festivalih. Večinoma prikazujejo gejevska razmerja (v *My Fair Son* oče odkrije, da je sin gej; v *Star Appeal* se fant zaljubi v golega Marsovca, ki pade na Zemljo; v *Refrenu* se ljubita brata), kadri so dolgi, veliko je golote, celo seksualnih prizorov, ki pa se zelo razlikujejo od naših zahodnjaških. V svojem likovnem pristopu bi lahko spominjal na Dereka Jarmana, čeprav je v scenah dosti skromnejši. Sam pravi, da skuša gledalcu pokazati samo enostavne prizore, da njegovih filmov ne vodi drama, temveč ideje in besede, včasih tudi neslišne besede. Film pojmuje kot umetnost in je daleč od razmišljanja o tem, kakšen bo dobiček od prodanih kart. »Filmov ne bi smeli delati samo zaradi denarja,« pravi. Nekateri zahodni gledalci so mu predlagali, da bi se dalo njegove filme skrajšati na 15 minut. Toda to lahko trdijo samo tisti, ki poznajo le filme, ki gledalcu ne pustijo dihati in ga neprestano bombardirajo z (navadno nesmiselnim) govorjenjem in dogajanjem. Njegovim, pa tudi drugim azijskim filmom, pa se je treba prepustiti, umiriti svoj pogled, si dovoliti, da nam včasih misli zatavajo kam drugam, se česa spomniti, se kaj vprašati, zadihati ...

Cui Zi'en je s svojim delovanjem tudi zelo pomemben za gejevsko vidnost na Kitajskem. Medijsko se je razkril že leta 1997, ko je izdal roman na temo homoseksualnosti (*Pink Lip / Taose Zuichun*). Leta 2000 pa je s kolegico, lezbično slikarko, nastopil v prvem kitajskem TV talk-showu na temo homoseksualnosti. Veliko gostuje v tujini, kjer ob predvajanju svojih filmov tudi govori o gejih in lezbijkah na Kitajskem.

Pogovarjala se je Jana Putrle Srdić

TATU

Intervju z režiserko

Zero Chou, rojena leta 1969, po izobrazbi filozofinja, je postala režiserka, ker jo je privlačila posebna kombinacija vsebine in forme, ki je značilna za film. Kariero je pričela s snemanjem dokumentarcev in bila prepoznana kot ena najbolj talentiranih mladih režiserk na Tajvanu, kjer je za svoje filme prejela številne mednarodne nagrade. Njen narativni stil zaznamujeta poetičnost in filozofska kontemplacija. Po prav tako nagrajenem prvem celovečercu *Splendid Float* sedaj predstavlja še eno vizualno pretresljivo zgodbo o skritih strasteh: *Tatu* (*Ci-Qing / Spider Lilies*). Najstnica Jade, ki verjame, da bo tatu naredil njeno erotično predstavo v živo po internetu še zanimivejšo, obišče Takeko, tatu umetnico in napol Japonko s skrivnostno preteklostjo. Srečanje obudi zaljubljenost izpred desetih let in barvitim filmskim prostorom doda še podeželske flashbacke ter kot zgodba o zapeljevanju briše meje med resničnostjo in iluzijo, domišljjskim in pozabljenim.

V filmu Tatu je bila zame najbolj fascinantna podoba, »zunanj vid« filma, ki se zdi mešanica vizualnih značilnosti interneta in animiranih filmov. Kako se je ta zamisel razvila in ali je bilo težko najti prave sodelavce za uresničitev?

V svojih filmih rada uporabljam močne, težke barve. V filmu *Tatu* smo dodali še elemente animacije, stripov in internetne vizualnosti. S stripi, slikami, tatuji in internetom lahko konstruiramo virtualno realnost. Film je prav tako virtualni konstrukt. Virtualno realnost potrebujemo, da z njo nadomestimo tisto, kar nam manjka v resničnem življenju. Kot Jade, ki živi v internetnem svetu samoprevare, medtem ko Adong dobiva

Zero Chou

lažno moč iz tatujev. Film se dotika virtualnega sveta in resničnosti. Ker je naravno, da imajo ljudje svoje slabosti, sem želela ponuditi tolažbo. In mislim, da je normalno vključiti elemente virtualnega sveta v film.

Internetni blogi, ki delujejo kot moderni peep šovi, so prav tako nova in fascinantna tema. Polica v filmu jih vidi zgolj kot moderno obliko prostitucije, medtem ko ima Jade sama mešane občutke: biti v živo na netu je zanjo služba, njena sanjska dežela in tudi edina realnost, v kateri čuti, da obstaja. Lahko poveste kaj več o tem?

Jade je živela samotno življenje. Kot deklica je govorila po otroškem mobilnem telefonu in se pretvarjala, da ima prijazne pogovore s svojimi starši. Dejansko je zapuščen otrok. Otroci so nemočni pri soočanju z resničnostjo. Njen edini izhod je bila domišljija. Zanj je internetni prostor virtualni svet, kjer lahko z nekom komunicira in pusti domišljiji prosto pot. Več kot to: misli, da lahko popolnoma obvlada ta svet, npr. kako opremi svojo sobo. Če jo stranka moti, lahko takoj zapusti linijo. Za nekoga, ki je tako nemočen kot ona, je internet edino mesto, kjer čuti, da obstaja.

Zakaj se vam je kot filozofinji zdelo zanimivo snemati filme? Kako ste vstopili v filmsko industrijo?

Filmov ne delam zgolj zaradi njih samih. Bolj me zanima spremljati filozofske refleksije, ki se skriva za snemanjem. Vendar ne želim pridigati, bolj uživam v sami zgodbi. Pri ustvarjanju filma je zame najbolj zanimivo, da lahko na dostopen način povem zgodbo in vanjo vložim svoje filozofske poglede. Snemanje filma je vedno polno izzivov in pri tem se mi ni treba bati, da bi se spremenila v dolgočasno ali suhoparno umetnico. Začela sem z ustvarjanjem dokumentarcev, za kar ni potreben velik proračun: snemala sem sama z digitalno kamero, montirala na osebnem računalniku in zaključila projekt s filozofskim pomenom in z estetsko težnjo v okviru omejenega dela in proračuna. Snemanje dokumentarcev je bila zame zelo pomembna izkušnja. Desetleten proces samostojnega učenja mi je pozneje pomagal postaviti temelje za snemanje pripovednih filmov.

Kakšna je zgodba lezbičnega filma na Tajvanu? Se pri ustvarjanju in prikazovanju lezbičnega filma pojavljajo kakšni problemi?

Na Tajvanu je nekaj lezbičnih filmov, nisem pa seznanjena z njihovo zgodovino. *Tatu* je lezbični film. Med procesom snemanja in prikazovanja filma sem zaznala, da je precej opogumil in spodbudil lezbično občinstvo, še posebej na kitajsko govorečih področjih z izjemno visokim obiskom, kot sta Tajvan in Hong Kong. Posebnih problemov nisem zaznala, sem pa prejela nekaj kritik v smislu: »Zakaj ste naredili lezbični film? Zgodbo bi lahko povedali tudi v heteroseksualnem kontekstu. Ali namenoma izpostavljate problematiko spolov?« Navajeni smo brati in gledati heteroseksualne ljubezenske zgodbe in tako mislimo, da je naravno biti heteroseksualen. Lahko pa odpremo naša obzorja in postanemo bolj razumevajoči, poslušamo tudi homoseksualne zgodbe, postanemo prijatelji gejev in lezbijk ter najdemo širši svet zunaj heteroseksualnega oklepa. Zato vztrajam pri ustvarjanju lezbičnih filmov.

Ali prehod od dokumentarcev k igranim filmom za vas pomeni tudi prestop v deželo pravljic in domišljije? Se strinjate, da dokumentarec prav tako izraža subjektivno režiserjevo stališče? Kaj lahko dosežete znotraj fikcije, česar v dokumentarcu ne morete?

V fikciji lahko dosežem nekaj drugega: upodobim moč in tolažbo virtualnega sveta. Na igrani film gledam kot na alegorijo, pravljico ali mit, poln domišljjskih podob, zgodb in prizorov. Kljub temu film ni daleč od resničnega življenja, ampak je bližji človeški naravi.

dentske filme. Osredotočen sem na žanrske filme, predvsem me zanima, kako povedati zgodbo, in mislim, da je to tisto, kar trg potrebuje, in pojasnjuje, zakaj imam več priložnosti.

Kakšna je zgodovina filmov z gejevsko tematiko na Tajvanu? So bili kakšni problemi s snemanjem gejevskega filma, težave s producenti, selektorji festivalov ali gledalci?

Dejansko ne poznam zgodovine gejevskih filmov na Tajvanu. Kolikor mi seže spomin, bi bil lahko prvi gejevski film Yu Kan Pingov *Outcasts*. Novejša sta Ang Leejev *The Wedding Banquet* in DJ Chenov *Formula 17*. Ker sem sam produciral *Večno poletje*, pri tem nisem imel večjih težav. Moj svetovalec in mednarodni distributer Three Dots Entertainment je že uspešno delal s *Formulo 17*. Od njih sem dobil koristne nasvete. Povrhu je Tajvan liberalnejša in gejem prijaznejša dežela kot ostale azijske države. Samo na Tajvanu je film dobil oznako PG-13, medtem ko je v drugih azijskih državah ocenjen kot NC-17 ali R (neprimeren za osebe, ki imajo manj kot 17 let ali pa je ogled dovoljen le v spremstvu odraslih).

Kaj pomeni biti iz dežele s tako odličnimi sodobnimi filmi? So starejši režiserji, npr. Hou Hsiao-Hsien, Tsai Ming-liang in Edward Yung, vplivali na vas ali so sodobni queer filmi in snemanje videov bolj bistveni? Kakšno je razmerje med Vzhodom in Zahodom v vaših filmih?

Mislím, da zaradi generacijskega prepada in različnih ozadij nisem spremljal stila in estetike teh režiserjev. Verjamem pa, da sem prevzel resen odnos, ki so ga pokazali pri ustvarjanju. Njihovi veliki filmi so nas prepričali, naj se ne bojimo snemanja, čeprav filmska industrija ustvarja težke produkcijske pogoje. Sam pripadam mlajši generaciji, ki ima več možnosti videti tuje filme s prvinami različnih kultur, kar je razlog, da moji filmi, v nasprotju s tistimi prejšnje generacije, prikazujejo izkušnjo multikulturnega okolja.

Kako izbirate igralce? Ali sta igralca brez zadržkov igrala gejevski vlogi?

Bryanta Changa in Josepha Changa sem izbral zato, ker sta njun videz in podoba zelo blizu karakterjema, ki sem si ju zamislil. Igralcev nisem izbiral glede na njun sloves ali priljubljenost. Ker smo vsi v zgodnjih dvajsetih letih, se mi je zdelo naravno, da se bosta vživela v vlogi.

Glasba ima v filmu pomembno vlogo (v nasprotju z nekaterimi tihimi filmi tajvanskega novega vala), vendar ni elektronska, pop ali rock. Zgodbi daje bolj klasičen, brezčasen okvir in poudarja napetost čustvenih prizorov. Kakšen je vaš pogled na zvok v filmu?

Sprva smo za film načrtovali klasično glasbo s klavirjem in godali. Ob koncu montaže pa sem se odločil za spremembo. Čeprav je zgodba preprosta, sem želel prikazati subtilnost in napetost junakovega čustvovanja. Tako sem našel dva glasbenika znanega underground benda. Osebnó mislim, da glasba podpira film, je tudi zelo inovativna. Nismo uporabili pravih instrumentov, zvoke smo računalniško simulirali. Z glasbo v filmu sem zelo zadovoljen in vaše vprašanje mi je v veselje.

Zakaj se v filmu govori kitajščina in ne tajvanščina?

Pravzaprav ni veliko tajvanskih filmov v tajvanščini. Odrasel sem v Taipeiju in ljudje z mojega predela govorijo kitajsko. Zato je tudi moj film v kitajščini.

HČERI KITAJSKEGA BOTANIKA

Axel Schock (prevedla Nadja Sever)

Dai Sijie se je rodil leta 1954 na Kitajskem. Izhaja iz družine izobražencev in je bil v zgodnjih sedemdesetih letih, na vrhuncu kulturne revolucije, poslan v prevzgojni tabor. Leta 1984 je pridobil štipendijo za študij v Franciji, kjer živi še danes, in pričel s snemanjem filmov. Ukvarja se tudi s pisateljevanjem; njegov prvenec *Balzac and the Little Chinese Seamstress*, po katerem je posnel film, je čez noč postal uspešnica in pridobil več literarnih nagrad.

Filmografija:

Les filles du botaniste / The Chinese Botanist's Daughters / Hčeri kitajskega botanika 2006

Xiao cai feng / Balzac and the Little Chinese Seamstress 2002

Nguol thùà / The Elevent Child 1998

Le mangeur de lune 1994

Niu-Peng / China, My Sorrow 1989

Čutno, dramatično, okrutno

V klasični filmski dramaturgiji so morali homoseksualci dolga desetletja na koncu filma svojo strast plačati z življenjem, vendar javna usmrnitev ljubečega para vseeno presega to, kar smo Zahodno-evropejci vajeni videti na filmskem platnu.

In ravno na tak način se konča eksotična in slikovita romantična ljubezenska zgodba filma.

Kar preseneča – tudi zaradi tega, ker je pri nas o homoseksualnih odnosih na Kitajskem vseeno bolj malo znanega. Lahko si sicer predstavljamo, da komunistična partija obsoja »dekadentni kapitalistični življenjski stil«, vseeno pa naša obzorja presegajo dejstva, da so bili analni spolni odnosi v Hong Kongu vse do leta 1991 preganjani kot kaznivo dejanje in da so homoseksualne teme v kitajskih medijih še danes žrtev zaščite »zdravega načina življenja«.

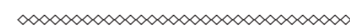
Šele poznavanje tega ozadja naredi iz filma *Hčeri kitajskega botanika* malo filmsko senzacijo, ki je zahodnemu gledalcu tudi razumljiva.

Režiser in scenarist Dai Sijie pripoveduje zgodbo na začetku obotavljivega prijateljstva dveh mladih deklet v osemdesetih letih na Kitajskem, ki se sčasoma razvije v strastno ljubezen.

Rusko-kitajska študentka Li Ming (Mylene Jampanoi), ki je odrasla v sirotišnici, zgolj s skromno prtljago prispe na majhen otok, da bi tam pri ravnodušnem profesorju botanike Chenu opravila pripravništvo. Obiska v tem odmaknjenem delu sveta se veliko bolj od očeta razveseli profesorjeva hči An (Li Xiaoran). Dekleti si želita, da bi lahko večno ostali skupaj, zato skleneta, da se bo Ming poročila z Aninim bratom. Vendar pa se izkaže, da poklicni vojak ni nič manj gospodovalen od svojega očeta, kar pripelje do katastrofe.

Čeprav filmski jezik v največji meri določajo posnetki narave, film ni lezbična verzija *Gore Brokeback*. V Sijieovem delu se to razkošje že približa kiču in patosu, vendar pa resnost, s katero režiser opisuje odnos med dekletoma, le-tega naredi resničnega in ganljivega.

Prav nič ne preseneča, da za film na Kitajskem niso dobili niti snemalnega dovoljenja niti finančnih sredstev, zato je bil s kanadskimi in francoskimi producenti posnet v Vietnamu.

Prevedla Jana Putrle Srdić

4:30

Intervju z režiserjem

»4:30 je meditacija o odsotnosti in hrepenenju, o dečkovem oklepanju trenutka, da bi skozenj ušel svoji sivi resničnosti. 4:30 beleži odnos med Xiaom Wujem in njegovim sostanovalcem Jungom, nekaj več kot tridesetletnim Korejcem. Zgodba o dveh zelo različnih osebah se dogaja skozi pogled dečka in govori manj o prijateljstvu več pa o skupni izkušnji in spoštovanju samote. 4:30 je bil zamišljen, medtem ko sem snemal svoj prvi celovečerec 15. Veliko posnetkov je bilo narejenih pozno ponoči in običajno sem bil ob 4.30 še vedno pokonci. Ugotovil sem, da je to zelo samotni čas, mislim, da najbolj osamljen. Zdi se prepozno, da bi šel spat in hkrati prepozno, da bi bil buden. Slišal sem govorice, da so samomori v tem času najpogostejši. 4:30 temelji na dveh osamljenih ljudeh, ki si delita in verjetno najdeta stik v samoti. Moj namen je bil pokazati, da je enost univerzalna in medkulturna, zato je v filmu zelo malo dialoga. Čustva likov so podana preko telesne govorice, z očmi, obrazno mimiko ali subtilnimi gibi rok. To odpre več vrat za interpretacijo tudi gledalcu.«

Občinstvo je lahko presenečeno ob ideji, da starši mladega dečka pustijo čisto samega. 4:30 in 15 se osredotočata na otroke izven okrilja staršev, ki so prepuščeni sebi. Zakaj ste se odločili predstaviti otroška življenja na ta način?

Rečem lahko le, da je bilo to popolnoma namerno. 4:30 se osredotoča na dečkovo perspektivo, njegove spomine. Otroški spomini niso nikoli resnični, vedno so konstrukt; rekel bi celo, da so vedno na novo obdelani, montirani, bolj intenzivni in znova sestavljeni z vsakim spominjanjem, da bi ustvarili sliko, ki ni

Royston Tan

nujno odsev trdne resničnosti. Mislim, da 4:30 in 15 ni treba gledati zgolj kot socialnokritična filma. Oseb v obeh filmih v nobenem pomenu ne vidim kot žrtve. Če sem prisiljen gledati filma v tem kontekstu, jih vidim preprosto kot upornike. Ki se upirajo statusu quo.

Xiao Wu si ves čas prizadeva za pozornost odraslih, ti pa ostajajo zaprti za vsako obliko dialoga – je to komentar neskladja med starimi in mladimi v Singapurju, so odrasli neodgovorni in nesposobni komuniciranja?
Mislim, da komentiram razlike med otrokom in odraslim. Menim, da so otroci bolj usposobljeni prepoznati resnico stvari. Odrasli imamo izgovore, ki jih včasih tako pogosto ponavljamo, da jih ponotranjimo in z njimi zaslepimo resničnost.

Vloga žensk v vaših dveh celovečercih je obrobna, omejena na glas v offu – po telefonu ali televiziji. Kakšne so motivacije za ustvarjanje zgolj moškega univerzuma?

Nisem dejansko načrtoval, da bi se zgodbi v 15 in 4:30 odvijali le okrog moških in njihovih medsebojnih razmerij. Na bolj nezavedni ravni gre to morda pripisati mojim mladostnim letom, ki sem jih preživel večinoma v družbi prijateljev – fantov. Osredotočenost na moškost oblikuje tudi eno najpomembnejših tem v filmu 15. Fenomen kitajskih pouličnih tolpa in trojic se je pojavil kot vera v moško zaveznitvo. V tem času koncept ni zares izhajal iz izključevanja enega spola, temveč je pomenil privrženost kitajskim vrednotam, kot so junaštvo, vdanost in samožrtvovanje. Zame je bilo v 15 zanimivo ugotoviti, da se visoko spoštovane vrednote ironično upoštevalo le še med mladimi fanti s socialnega roba.

O 4:30 mi prijatelji pravijo, da moja lika živita v stalnem strahu, da bi izgubila moškost (od tu pomanjkanje ženskih likov in ko se pojavijo, so precej zoprne). Zame pa v 4:30 ženski princip simbolizira (in je katalizator) neizogibnega premeščanja (kot sta čas in sprememba) dveh razseljenih moških, ki se drug drugega oklepata zaradi tolažbe.

Nam lahko poveste, kako ste posneli 4:30? Kje in kako je bil posnet? Kako je Xiao Li Yuan delal z vami, da ste od otroškega igralca dobili tako neverjetno in naravno igro, polno odtenkov?

Zgodba mi je prišla na misel med snemanjem filma 15, ko sem v zgodnjih jutranjih urah bedel in se pripravljaj na dnevno snemanje. V gluhi noči sem gledal ven v urbani Singapur in mojo pozornost so pritegnile prižgane luči v stanovanjih neskončnih blokovskih naselij. Pričel sem razmišljati o ljudeh, ki živijo v njih, nočnih in nespečnih. So čutili podobno kot jaz? To neznosno, vendar čudno ljubo osamljenost?

Film je bil posnet v zapuščenem stanovanju v starem delu Singapurja z vrsto majhnih trgovin, zgrajenih v petdesetih letih. V 4:30 sem želel doseči občutek brezčasa. To je posebej pomembno, saj je, kot sem omenil prej, narejen iz perspektive otroka in njegovih spominov.

Li Yuan, otroški igralec, je prvič pritegnil mojo pozornost, ko je igral v petdelni TV grozljivki, kjer sem tudi sam sodeloval. Pri njem sem opazil naravno sposobnost, da se vživi v vlogo, in njegove oči. Zdelo se mi je, da imajo melanholičen izraz tudi kadar se je smehljaj ali smejal. Ko sem se odločil, da ga moram imeti v 4:30, sva s soscenaristom porabila več mesecev, da sva scenarij prilagodila zanj. Delo z otroškim igralcem ni nikoli lahko, še posebej ko ga moraš pripraviti, da pokaže čustva. Kar sem hotel ujeti, je od njega zahtevalo, da je odkrit do sebe, zato je bilo zaupanje med nama najvažnejše. Na srečo sva se odprla drug drugemu in se hitro spoprijateljila, čemur se sicer pri delu z igralci izogibam.

Imeli ste veliko problemov z lokalnimi cenzorji pri vašem filmu 15, potem ko je postal mednarodno znan, in po posnetem kratkem filmu Cut, ki kritizira cenzuro. Se situacija za umetnike v Singapurju izboljšuje?

Mislim, da odpiranje Singapurja za svobodo izražanja ne sme biti posledica ekonomskih spodbud. Oblasti morajo videti, da je potrebno, če že ne nujno (v realnih okvirih), da umetnost Singapurja spregovori. Osebnostni izraz je naraven in instinktiven, in ko Singapur dozoreva kot družba, je svoboda pri raziskovanju naše identitete in kolektivne duše bistvena za rast. Mislim tudi, da vse družbe izvajajo neko obliko cenzure, ne strinjam pa se z neutemeljeno cenzuro.

BREZ OBŽALOVANJA

Jana Putrle Srdić

Južnokorejski megahit *The King and the Clown*, japonski indie film *La Maison de Himiko* in oskarjevec *Gora Brokeback* so queer filmi iz različnih dežel, različnih stilov in vzdušij, vsi pa so postali senzacija ter bili navdušeno sprejeti med južnokorejskim občinstvom, ki sicer homoseksualnih filmov ni vajeno. Čeprav narejen pred njimi, je bil *Brez obžalovanja* (*No Regret*) film presenečenja leta 2006. Zgodba o dveh moških, ki se strastno zaljubita, je upodobljena z režiserjevim poznavanjem gejevске subkulture. Realističen prikaz življenja nekaterih homoseksualcev v metropolitanskem Seulu je bil presenetljiv za kritike in gledalce. *Brez obžalovanja* bo zapisan kot prvi resnično gejevski film v zgodovini južnokorejskega filma.

Čeprav je tema vsekakor nekonvencionalna za korejski film, zgodba teče v podobnem stilu kot filmi o prostitutkah v sedemdesetih – filmi, v katerih mlade ženske z neuresničenimi sanjami prihajajo v velika mesta in končajo kot prostitutke. V filmu *Brez obžalovanja* sirota Su-min brez denarja pride v Seul in v upanju, da bo zaslužil za študij, dela v proizvodnji, pozneje pa se v bordelu prodaja moškim (v resnici mnogo sirot pri osemnajstih konča v tovarnah in nočnih barih Seula). Jae-min iz konservativne in bogate družine je na drugi strani obremenjen s pričakovanji svojcev, da se bo poročil in živel ugledno življenje. Film je melodrama, ki se razvija v smeri Douglasa Sirk in Rainerja Wernerja Fassbinderja – dveh mojstrov žanra. *Brez obžalovanja* se izkaže za klasično romanco z realističnim prikazom socialnega konflikta in korejskega gejevskega življenja.

Šef nočnega bara, imenovan tudi Madame, ni navdušen nad zaposlovanjem gejev, ker se ti po njegovih

izkušnjah največkrat zapletejo v romantično zvezo z bogato stranko in zapustijo bordel. Su-min na tej točki več ne verjame v ljubezen in je prepričan, da se mu kaj takega ne bo zgodilo, a ko se Jae-min iz njegove preteklosti zopet vrne, njegovo življenje postane težavno, lepo in zopet težavno. Vendar režiser zgodbe ne pelje po predvidljivi poti neuresničenega hrepenenja in tragedije, konec filma je skrajno nenavaden, tako humoren in bizaren kot globoko ganljiv.

Su-min je zaokrožen, detajlno razvit lik, ki je odločen, da ne bo odgovarjal na vsiljiva vprašanja, o katerih meni, da jih ljudje nimajo pravice postavljati. Veliko šal je specifičnih za korejski prostor, vendar z dovolj konteksta in kvalitetne igre, da lahko uganemo njihov smisel.

Glavna igralca kljub temu, da nista geja, nista imela večjih težav z razumevanjem situacije in razvijanjem empatije do likov. Filmska ekipa je imela probleme z iskanjem lokacij za snemanje. Najteže je bilo najti gejevski bordel, ker noben od pravih tovrstnih seuleskih barov ni bil pripravljen sodelovati v filmu, saj bi ga lahko zaprli. Končno so našli moški klub za ženske, v katerem so lahko snemali. Sprva je bilo nekaj trenj med zaposlenimi in filmsko ekipo, ki ni vedela dosti o urniku izrednih storitev nočnega bara. Ker je bil *Brez obžalovanja* narejen za zgolj 100.000 ameriških dolarjev, so filmska ekipa in igralci delali zastonj.

Ob kritičnem povzdigovanju režiserjevih dveh kratkih filmov in dejstvu, da je *Brez obžalovanja* prvi južnokorejski celovečerec, ki ga je režiral odkrit gej, se je Leesong Hee-il s svojim prvencem gotovo znašel pod velikim pritiskom. Posrečilo se mu je ustvariti melodramo z družbenim komentarjem, ki je hkrati komedija in raziskovanje upanja. Ko je leta 2002 južnokorejski igralec javno razkril svojo homoseksualnost, je bil takoj odpuščen. Kljub temu, da je Južna Koreja konservativna dežela, ko gre za pravice seksualnih manjšin, pa je sindikat takoj prihitel na pomoč svojemu kolegu. In to dejanje ni toliko posledica vpliva zahodnega sveta, ampak je nekaj bolj organskega v južnokorejski kulturi: ko gre za pravice manjšin, bo mnogo v kulturi zaposlenih Južnokorejcev sprejelo in podprlo novi fenomen javne homoseksualne identitete. To dokazujejo tudi množice, ki so polno zasedle kinodvorane ob predvajanju filma *Brez obžalovanja*.

Pogovarjala se je Jana Putrle Srdić

Intervju z režiserjem

Leesong Hee-il, rojen leta 1971, je študiral sociologijo in že takrat pričel snemati kratke filme. Hitro se je uveljavil na južnokorejski neodvisni filmski sceni. Njegovi kratki filmi so bili vabljeni in nagrajevani na mnogih domačih in tujih festivalih. *Sugar Hill* je film o ženi, ki izve, da je njen mož gej. *Good Romance* prikazuje moralno obsodbo ljubezni med žensko srednjih let in najstnikom. Leesong Hee-il detajlno portretira like, ki se bojujejo proti preprekam svoje ljubezni, kar je ponavljajoča se tema njegovih filmov. *Brez obžalovanja* je njegov prvi celovečerni film.

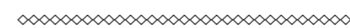
Kako ste začeli snemati? Kaj vas je zanimalo pri snemanju kratkih filmov in od kod zamisel za vaš prvi celovečerec Brez obžalovanja?

Filme sem imel rad že kot otrok. Pogosto sem šprical šolo, da bi jih gledal. Po šoli sem študiral režijo na delavnici za neodvisne filme. Motiv za *Brez obžalovanja* je bil resničen dogodek: neki gejevski profesor in gejevski študent sta bila živa zakopana. Tako sem naredil ta film.

Leesong Hee-il

vice do svobodnega umetniškega izražanja sem dosegel, da si je mednarodna žirija na festivalu ogledala originalno verzijo filma, ki je prejela nagrado za najboljši domači film, sam pa sem bil nagrajen z nazivom najboljšega domačega režiserja.

Suzana Tratnik

KOT STRELA Z JASNEGA

Francoski film *Kot strela z jasnega* je bil sredi osemdesetih let predvajan tudi na slovenski televiziji v okviru takratnega večernega programa Poletna noč. To je bila najbrž prva oddaja oziroma pogovorni šov s temo lezbične ljubezni, gosta v studiju pa sta bila Mojca Dobnikar, ena od ustanoviteljic ženske sekcije Lilit, in zdaj že pokojni psihiater Jože Lokar, ki je bil eden prvih strpnejših govorcev o homoseksualnosti. Čeprav se je pogovor sprva vrtel okoli običajnih stereotipov o tem, zakaj neka ženska sploh postane lezbijka in koliko naj bi bilo lezbijk v primerjavi z geji, je film *Kot strela z jasnega* vendarle omogočil odlično iztočnico. Tako kot je na koncu rekla Dobnikarjeva: »Končno se je reklo nekaj dobrega o ženskah.«

Film, ki je bil leta 1984 tudi kandidat za Oskarja v kategoriji neameriških filmov in nominiran za več Cesarjev, nedvomno sodi med nepozabne umetnine, ki so poskušale prikazati lezbičnost kot nekaj, kar se lahko zgodi kadarkoli in katerikoli ženski. Tudi poročeni materi. Nekaj, kar ni niti v genih ali hormonih niti v »napačni« vzgoji, še manj pa izvira iz razočaranja nad moškimi, kakor se glasi proslulo prepričanje na prvo žogo. Ne, lezbična ljubezen se kar zgodi: dobesedno kot strela z jasnega. In potem je treba živeti naprej. Ali tudi posneti film.

Junakinji Lena in Madeleine sta navidezni antikandidatki za lezbijki: sta poročeni materi, ki si niti v sanjah nista predstavljali življenja izven heteroseksualne institucije zakona. Kar je zaznamovalo njuni mladi usodi, je bila druga svetovna vojna. Judovska begunka Lena Weber se je poročila z vojakom Michelom Korskijem, da bi se izognila deportaciji v Nemčijo. Pristala sta v Lyonu v Franciji, ugotovila, da sta si vseč, se ustalila in

si ustvarila družino. Michel je postal uspešen avtomehanic z lastno delavnico in pravi steber družine, Lena pa dobro vzdrževana žena in lepo oblečena mati dveh otrok. Madeleine, premožna študentka umetnosti, je med vojno izgubila prvega moža, ki so ga po nesreči pokosili streli francoskih odporikov. Potem je spoznala simpatičnega, a neodgovornega igralca Costo, z njim zanosila in se poročila.

Ženski se prvič po naključju srečata na šolski proslavi svojih otrok. Iskra, ki se prižge med njima, je bolj izraz potrebe po naklonjenosti in prijateljstvu, ki ju v svojih izoliranih domovih pogrešata. V druženje vključita tudi svoja moža, ki pa že na prvi skupni večerji ugotovita, da se ne razumeta najbolje. Tradicionalen, zanesljiv in deloven Michel ne najde veliko dobrih besed o neuspešnem in nezrelem igralcu Costi, ki poskuša obogateti z vlaganjem (tujega) denarja v čudaške posle, vzdržuje pa ga žena. Če pošteno izdelani Michel vedno zasmrči v gledališču, pa Costa naroči tisoč izjemno poceni srajc za preprodajo – uganite, kaj jim manjka. Taki drobni pripetljaji, povezani z značajskimi lastnostmi in navadami protagonistov in protagonistk, v film vnašajo veliko nevsiljivo zabavnih in duhovitih prvin. Čeprav Michel in Costa ne najdeta pravega stika, se njuni ženi Lena in Madeleine veselo družita naprej, kakor pravi francoski gospe kramljata o tipično »ženskih zadevah« in začneta sanjariti o skupnem modnem butik. Michelu ženino pretirano druženje s prijateljico sicer ni ravno pogodu, a še vedno je prepričan, da gre zgolj za babje čenče. Ko pa njun odnos po obisku modne prireditve v Parizu prvič prestopi mejo prijateljstva, se Lena ustraši neznanega in naredi velik korak nazaj. Madeleine je prizadeta, umakne se in svoj mir išče pri materi na deželi, poskuša pozabiti nesojeno ljubico in tudi na njena pisma ne odgovarja. Toda Lena vztrajno išče izgubljeno prijateljico, dokler je ne najde in je ne prepriča, naj se vendarle vrne v mesto, da končno odpreta svoj butik. Ko se njune sanje uresničujejo, se začnejo težave za druge ...

K izjemni prepričljivosti zgodbe in pretanjenemu odnosu med glavnima junakinjama sta nedvomno veliko prispevali znani in odlični igralki Isabelle Huppert (Lena) in Miu-Miu (Madeleine). Velja omeniti, da je to film, ki prikazuje lezbično ljubezen brez očitnih dotikov, poljubov ali kakršnihkoli eksplicitno erotičnih prizorov. O njuni strasti pričajo besede, dialogi, pogledi, zapleti in nepovratne posledice viharja, ki ga povzročita sebi in drugim. Skratka, rdeča nit filmske naracije je navidez preprosta: »samo ljubezen«, ki se dogaja vsem nam in ki se nam včasih zgodi v svoji manj običajni obliki. Zato v filmu ni nobenih referenc na lezbično gibanje, identiteto ali življenjski slog. Toda ravno razgrinjanje čiste naracije o ljubezni subtilno razkriva in namiguje, da lahko ljubezen med dvema ženskama v tradicionalnem okolju postavi vse na glavo ter vse udeleženke in udeležence prisili k iskanju in redefiniranju svojega življenja. Prijateljici Lena in Madeleine postaneta ljubimki in si to tudi priznata, nekoč močan in trden Michel se po agresivnem izpadu zaradi izgube družine skorajda zlomi, frivolen Costa pa še naprej vztraja kot amaterski igralec, prepričan, da sta bili ženski pač vedno močnejši od njiju.

Da, to je tudi film za vse ljubiteljice in ljubitelje relativno srečnega konca: ljubezen med Leno in Madeleine se ne ukloni družbenemu pritisku – nenazadnje je tu kot priča Lenina hči, režiserka Diane Kurys, ki je film posnela po motivih iz življenja svoje matere.

PRIČE

Po članku Deborah Young priredila Jana
Putrlje Srđić

Film *Priče* režiserja Andréja Téchinéja s hitrimi premiki in vzdušjem nujnosti ustvarja ljubezenske trikotnike med štirimi glavnimi liki. Pri tem posega v osemdeseta leta, ko je bil aids pravkar odkrita, nerazumljiva bolezen. Kljub mračni témi intenzivno dogajanje pritrjuje misli, da je čudež biti živ in ostati priča življenju tistih, ki ne preživijo.

Prvi del z naslovom *Poletje '84, srečni dnevi* je pravzaprav mnogo bliže živahni francoski komediji kot drami. Liki se vrstijo v lahkotnih in zabavnih prizorih brez napora kot v opereti. Pisateljica in mlada mama Sarah (Emmanuelle Beart) in njen mož, policijski inšpektor Mehdi (Sami Bouajila), preživljata krizo, ker Sarah ni navezana na otroka.

Njen petdesetletni prijatelj Adrien (Michel Blanc), dobro situirani zdravnik, neke noči v pariškem parku pobere postavnega mladega Manuja (Johan Libereau). Takoj se zaljubi vanj, a mu ga ne uspe spraviti v posteljo.

Malce izven središča dogajanja se Manujeva sestra Julie (Julie Depardieu), s katero si deli poceni sobo v hotelu na slabem glasu, skuša uveljaviti kot operna pevka. Ljubeče razmerje med bratom in sestro klobčiču zgodb doda barvitost, a le malo drugega.

Adrien, Manu, Sarah in Mehdi preživijo užitkov poln vikend na francoski rivieri. Manu med plavanjem skoraj

utone, a ga možati Mehdi reši: ko mu daje umetno dihanje usta na usta, bi bil to prav lahko najbolj erotičen prizor vseh časov z utapljaljočim. Kmalu postaneta ljubimca in njuno poletno razmerje zleti mimo v nekaj naravnih in nikoli voajerskih seksualnih prizorih. Srečni dnevi pa se končajo, ko Manu odkrije, da se je okužil z novo skrivnostno boleznijo.

V drugem delu, ki se dogaja pozimi 1984/1985, vzdušje preraste v dramo. Epidemija aidsa je pravkar izbruhnila in Adrien se bori proti bolezni z raziskavami, s konferencami in z zbiranjem denarja. Doma nežno skrbi za oslabelega Manuja, medtem ko Mehdi in Sarah nestrpno pričakujeta svoje rezultate krvnih preiskav.

Ritem ostaja napet vse do tretjega dela *Poletje se vrne*, ko gre življenje po Manujevi smrti naprej. Dejansko nosi celoten film spodbudno sporočilo, zaradi česar se zdi zadnji del nekoliko odveč.

Bogat scenarij, poln različnih odtenkov, ujame duha osemdesetih kot čas velike družbene svobode, ko so bile veze odprte in seksualne izbire eksperimentalne, spremenljive in brez krivde. Ta *zeitgeist* je ujet v brezskrbnem, srečno narcisoidnem Manuju, čigar nezadržan *joie de vivre* se noče vezati na enega ljubimca. Lika, kot sta Sarah in Julie, ki se brez opravičevanja vržeta v svoje delo in nudita svoji družini le malo pomoči, sta danes skoraj šokantna.

Morebitno melanholijo preženejo svetle barve, s katerimi so osebe nenehno obdane, pripomore pa tudi niz detajlov v kratkih posnetkih, ki se razgibano vrstijo okrog središčnega prizora. Glasba je polna nevarnosti in upanja.

Prevedla Jana Putrlje Srdić

Intervju z režiserjem

Je bila zamisel za film o aidsu vaša ali sta vas k temu napeljala določena oseba ali dogodek v vašem življenju?
Očitno je mešanica obojega, vendar sem želel narediti zgodovinski film.

Zakaj še en film o zgodovini aidsa?

Predvsem zato, ker jih ni bilo veliko, vsaj v Franciji ne. In tudi v ZDA še niso ravno postali poseben žanr kot recimo filmi o Vietnamu. Potem tudi zato, ker v zgodovini obstajajo dogodki, ki osvetljujejo kolektivni imaginarij neke družbe. Če pozorno poslušamo, kaj ljudje govorijo, lahko slišimo, kaj vpliva ne le na posameznika, ampak na celo kulturo.

In tako ste se vrnil v osemdeseta, ko so ljudje umirali za aidsom?

Da, ker imam občutek, da sem ubežal takšni usodi in zato potreba, da naredim ta film. Sicer bi bila to precej abstraktna zgodovinska ambicija.

Film je zaznamovan z določenim obdobjem, vendar ni dokumentaren ...

Namenoma sem obrnil hrbet dokumentarni estetiki. Naredil sem ga kot akcijski film, ki temelji na dokaj obsežnih raziskavah in dokumentaciji.

André Téchiné

Kot v nekaterih drugih vaših filmih, na primer v J'embrasse pas (Ne poljubljaj se), gledamo mladeniča iz jugozahodne Francije, ki pride v Pariz, podobno kot vi sami ...

To nenehno povezovanje režiserja z likom se mi zdi čudno. Iskati povezavo med zasebnim življenjem in fikcijo me spominja na modno obsedenost z znanimi osebnostmi. Ko ustvarjam like, si dejansko želim biti nekdo drug ali v koži nekoga drugega.

Moški v filmu nudijo tri različne poglede na homoseksualnost ...

Ta interpretacija se mi zdi zelo poljubna, sam likov nikoli ne bi opisal na tak način. Ne morem sprejeti, da bi bila oseba reducirana zgolj na svojo spolno usmerjenost. Posploševanje je v tem primeru nevarno. Vsak je osebnost na svoj način, ki ni nič bolj različica homoseksualnosti kot heteroseksualnosti. Zanima me lik, ki vznikne in vrže senco ter njegovo nenehno gibanje ... Izmuzljivo, tako kot življenje.

Vendar se zavedate, da rušite številne tabuje, ki so se z vso silo vrnili v današnjo Francijo? Mehdi je na primer policaj s severnoafriškimi koreninami, oče, ki služi denar za skupno življenje in živi s premožno pisateljico ...

Neobičajne situacije in neverjetni liki, ki sta jih oblikovala Fassbinder ali Pasolini, so neskončno bolj subverzivni.

A manj pomembni za francosko občinstvo leta 2007. V tem primeru je Mehdi Arabec in biseksualen ...

V dialogu o dojenčku je bežno omenjeno obrezovanje. To je vse. Sicer je ta lik zame policaj. Samija Bouajila sem za vlogo izbral zato, ker je odličen igralec. Ni razloga, da bi severnoafriške igralce omejevali na like, ki predstavljajo Severnoafričane in film po mojem ne igra na karto sociološke raziskave. Še zlasti, ker severnoafriški policaji v tistem času niso bili reprezentativni, ni jih bilo veliko. Glede njegove biseksualnosti nimam pojma ... Predvsem mislim, da je potrebno o situaciji razmišljati izven okvira heteroseksualne dinamike v nasprotju s homoseksualno. Ne vem, če je bilo za Mehdiya njegovo razmerje z Manujem prvo ali zadnje. Ne vem, če je bil z drugimi moškimi ali bo še z njimi v prihodnosti. Še sam tega ne vem. Ne verjamem v transparentnost človeških odnosov niti v transparentnost režiserja v odnosu do likov, ki jih portretira. Pokažem jih v določenem trenutku njihovega življenja, kar razvije neki vidik, a ta je le vrh ledene gore. Ostalo, četudi ujamemo kakšen bežen pogled, je prepuščeno domišljiji vsakega gledalca.

Vaša vizija para, ki ga sestavljata Mehdi in Sarah, je moteča in vznemirja v današnji dobi, ko je par kokon, zlati standard ... Tu pa imamo žensko, ki v odgovor, ko njen partner predlaga zvestobo, pravi: »Preveč te ljubim za kaj takega. Počutila bi se ujeto, sploh s takšnim zapeljivcem, kot si ti.«

Imel sem model za njiju. Razmišljal sem o paru, ki sta dajala drug drugemu veliko prostora in imela nekakšen neposredni, neizključevalni dogovor. A stvari v paru niso vedno tako racionalne. Po tem, kar se zgodi med Mehdiem in Manujem, so meje zabrisane. Premeščajo se. Način, kako si Sarah predstavlja in poustvarja Mehdijevo razmerje, ki jo je izključevalo, bi lahko interpretirali kot prilaščanje in torej maščevanje. Mehdi to tudi misli in pove, vendar ne maram psihologizirati. Pozneje v filmu čutim, da vez med njima postane močnejša prav zaradi razmerja z Manujem. Nekje gresta preko tega ali pa ju oddaljuje ali zbližuje. Oboje se dogaja v različnih trenutkih. Narobe bi bilo misliti, da je začetni dogovor o nezvestobi povsem varen. Je čisto človeški in zato relativen. Lahko je zgolj način zaščite.

Bi v tem smislu rekli, da film raziskuje svobodo, ki je zgodovinsko gledano obstajala v sedemdesetih in osemdesetih letih pred aidsom?

Da, to imenujem »srečni dnevi«, kot je naslov prvemu delu filma. Seksualna svoboda je ljudem omogočala eksperimentiranje z odnosi na harmoničen način, brez stalnega razpravljanja. S seksom in prijateljstvom se je lahko eksperimentiralo brez občutka krivde. Pri tem smo svetlobna leta daleč od puritanstva in pornografije, ki sta dve plati iste medalje.

Morda film osvetli dejstvo, da je sodobna družba izgubila pogum in zdrsrnila nazaj v tradicionalne vrednote?

Ne vem, nisem teoretik. Delam filme o stvareh, ki se mi zdijo pomembne. Resnično v tem ali kateremkoli filmu je vprašanje, kaj je prav in kaj narobe. In kdo danes odloča, kaj je prav in kaj narobe? Zdravniki in pravniki. Mislim, da je v nastanku krize zaradi aidsa zdravstvo odpovedalo pri vprašanih morale, torej ostanejo le še sodišča, njihov izvršni organ pa je policija. Tako da je morda precej očitno, zakaj sta v zgodbi zdravnik in policaj.

Če govoriva o ženskah v filmu: obe sta umetnici ...

Res je, da sta obe v ustvarjalnem poklicu, vendar imata radikalno različen pristop. Sarah piše knjige za otroke in piše svoj prvi roman, a ima pisateljsko blokado in ni prepričana, da ga bo kdaj končala. Nima prave umetniške discipline in to soočanje zavzame precej prostora v njenem življenju. Drugače kot njen mož je globoko zmedena ob prihodu njenega prvega otroka. Ne ve, kako ravnati z njim, kar vpliva na njeno seksualnost in literarne ambicije. Ko vidi, kako skrben je Mehdi do otroka, ga potegne k sebi in vabi k ljubljenu. Julie je operna pevka, ki svojega poklica ne vidi kot umetniško zvrst. Zanj je glas mišica in k delu ima športni pristop. Jasno tudi pove, da ni ustvarjena za razmerja in družino. Na koncu reče, da je nič več ne zadržuje v Parizu. Njen izhod po Manujevi smrti je, da poskuša živeti za dva. Mogoče bo, potem ko bo prišla v München, imela srečo in koga spoznala. Vendar tega ne vem. Sposobnost, da si sam, je te dni velika pustolovščina, oblika upora proti družbenemu pritisku. Je prav tako drzno in pomembno kot oblikovanje zveze in obžalujem, da ima beseda »samota« negativne konotacije. V tej zgodbi Julie in Adrien znata biti sama in v tem je moč, začetek, ter ni to prav nič žalostno.

Bi bilo pravilno reči, da se varujete patosa?

Nikoli si nisem zavestno prizadeval, da bi zavračal čustveno dimenzijo filma, če je to vaše vprašanje. Hkrati pa nimam težav s premeščanjem čustev. Raje imam, na primer, da Manu ljudi gane, ko teče, pleza po drevesu ali izbruhne v smeh kot pa takrat, ko je bolan. V mojih očeh to ne bi bilo čustvo, ampak enako temu, da vzamemo gledalca za talca in to zavračam. Tovrstni etični pristop je temeljen za moje delo. Vendar ne zavračam čustev. Nasprotno, preprosto jih raje premeščam, kot da bi jih postavil tja, kjer postanejo skoraj predvidljiva. Po drugi strani upam, da je Manu za gledalce v zabavnih prizorih iz otvoritvene polovice filma ganljiv. »Lepi časi, ki jih delimo, ne sočutje v slabih, ustvarijo dobre prijatelje.« Po Manujevi smrti je arija, ki jo poje njegova sestra, zame trenutek žalovanja. Vendar je v petju naravna vitalnost, čeprav je zasenčena z Manuevim duhom.

Naslednje paletje Adrien na počitnice pripelje novega prijatelja. Zakaj filma niste končali z Manujevo smrtjo?

Če citiram Fritza Langa: »Smrt ni konec.« In Sarina mati reče: »Biti živ je čudež.« Film sem želel zaključiti in odpreti z občutkom čudeža, s tem, da se mesta, ki jih je naselil Manu, zopet obišejo in znova odkrijejo brez njega, z novim likom, ki potuje mimo. Morda je ljubezen do Manuja in to, da so bili priča njegovemu življenju, naredilo ostale osebe močnejše.

NA DNU

Po člankih Garyja M. Kramerja (*Crystal Death*) in Ronnia Scheiba (*Rock Bottom: Gay Man and Meth*) priredila Jana Putrle Srdić

Na dnu (Rock Bottom) je izjemen in pomemben dokumentarec o posledicah odvisnosti od party droge crystal meth – znane tudi kot Tina ali teta Meta – v gejevski skupnosti v New Yorku. Režiser Jay Corcoran je dve leti – od marca 2004 do februarja 2006 – snemal življenja sedmih uporabnikov te droge. Zgodbe različnih moških segajo od grenkih do šokantnih, ko odkrivajo, kako crystal meth pričinja nadzorovati njihova življenja, ko so to najmanj pričakovali. Snemanje raziskuje naraščanje t. i. »crystal seksa« v savnah, garderobah, spalnicah in na prizoriščih porno filmov. Corcoran nepristransko pusti akterjem, da po svojih zmognostih samopoznavanja in zanikanja pojasnijo poseben čar crystal metha – še posebej za HIV pozitivne, ki so omejeni z zdravstvenimi in družbenimi posledicami te bolezni. Zadetki opisujejo val moči, ki jih prevzame, in osvoboditev libida, ko brez razmišljanja in zaščite uživajo v seksu.

Newyorčan Corcoran trdi, da sam te droge nikoli ni jemal, vendar se po vsem, kar so geji zaradi aidsa v osemdesetih in devetdesetih letih preživeli, sprašuje, zakaj se nekateri nenadoma vedejo samouničevalno. »Želel sem narediti izključno gejevski film, ki se ne izogiba skrajni seksualnosti, tako kot večina filmov. To ni spotakljivo, saj gre za vprašanja o ozadju gejevskega seksa, ki jih film trezno obravnava. Hotel sem posneti nekaj zares iskrenega in obvezujočega, saj se v ZDA vsi mediji odvrta od surovosti in resničnosti.« Crystal meth je zvišal odstotek okuženih z virusom HIV in, čeprav film ne omenja statistik – ker jih je po režiserjevi razlagi premalo in se nenehno spreminjajo –, je povezava nedvomno dokazana. Droga povzroči evforično zadetost, zato je barebacking (sporazumen seks brez kondoma) med uporabniki veliko pogostejši.

Po režiserjevem mnenju najpomembnejša scena filma prikazuje eno izmed maratonskih seksualnih srečanj. CJ, HIV pozitiven uporabnik droge, je zadet v postelji z Giom, a kljub trinajsturnemu seksu noben od njiju ne doživi orgazma, deloma zaradi učinkov droge. Corcoran je bil zadovoljen, ker mu je uspelo posneti prizor, a hkrati razočaran nad prozaično sliko dogajanja: »Pričakoval sem neverjeten seks, a dobil nasprotno: ne-seksualen, patetičen in žalosten pogled na moška, ki mislita, da sta povezana, vendar dejansko nista.«

CJ-eva priznanja so grozljiva odkritja: partnerje želi okužiti s HIV-om, pove pa tudi, da je dolgo ignoriral gonorejo in imel hkrati nezaščiten seks. O teh najbolj kritičnih trenutkih filma režiser pravi, da je CJ-u hvalen za odkritost, saj gejevska skupnost navadno podlega samocenzuri. »Postati moramo odgovorni in povedati resnico, ki ni lepa.«

Tovrstne resnice se kar vrstijo v tem dokumentarcu. J. se med kariero pevca in porno zvezde občasno zadeva s crystal methom. Negotovi usodi prepušča tako razmerje s fantom kakor svoje življenje, saj lahko vidimo, kako zasvojljiva je droga že po nekajkratni uporabi. »J. se je znašel v soju žarometov in se z drogo potrjuje. To je žalostno gledati,« komentira Corcoran. »Padel bo v razpoko, če ne bo uredil svojega sranja.« Raymond, ki je HIV pozitiven že 20 let, ima drugačno zgodbo: ob koncu dokumentarca je čist že nekaj mesecev.

Vsi intervjuvanci se želijo odvaditi od droge. Corcoran ujame različne faze odvisnosti, čistosti in ponovnega drsenja v odvisnost. Ker crystal meth spodbuja seks, je bil le scenarist, ki droge ne jemlje že pet let, spet sposoben seksati brez zadetosti. Četudi bi režiser hotel posredovati, je moral prepustiti odvisnikom, da so se bili sami pripravljene odreči drogi. »Vsak od teh moških ima borno samopodobo. Veliko njihovih težav izhaja iz tega, da so geji. Za vsakega je droga potrditev in spodbujanje narcisoidnosti. Droga nam pomaga pozabiti, da smo stari, HIV pozitivni, in vsak misli, da je glavni na sceni in doživlja najbolj divji seks svojega življenja.«

Na *dnu* ne prikazuje le tveganja, povezanega s crystal methom, daje tudi možnost intervjuvancem, da reflektirajo svoje početje in najdejo izhod iz odvisnosti. »Želeli so pomoč. Snemanje, spremljanje njihove zgodbe jim je pomagalo pri ugotavljanju vzrokov za to, kar počnejo. Lahko so opazovali svoj napredek.«

Suzana Tratnik

KRUTO IN NENAVADNO

Ashley, Linda, Anna, Yolanda in Ophelia so končale za rešetkami moških zaporov. Njihove usode so podobne usodam 30% transspolnih in transseksualnih žensk – tolikšen delež naj bi jih bilo zaprtih po mnogih ameriških državah. Pretresljiv in pogumen dokumentarec *Kruto in nenavadno* (*Cruel and Unusual*, 2006), ki so ga snemali tri leta, odgovarja na vprašanje, zakaj so se omenjene transspolne ženske sploh znašle zaprte med moškimi in kaj to pomeni za njihovo preživetje. Čeprav se same identificirajo kot MTF ženske (*male to female* oz. sprememba iz moškega v ženski spol), so edino uradno in veljavno »merilo« za določitev spola genitalije, ne pa spolna (*gender*) identiteta. Tako morajo vse, ki (še) imajo moške spolne organe, svojo kazen odslužiti v moških institucijah zaprtega tipa. Večina zaporov jim odreka pravico do uživanja ženskih hormonov, ki jih sicer redno jemljejo, kar jim povzroča resne telesne in duševne težave. Zelo pogosto so tudi žrtve posilstev, nasilja in verbalnega izživljanja zapornikov. Glede na to, da je po ameriški ustavi prepovedano kruto in nenavadno kaznovanje za katerikoli zločin, se ustvarjalci filma sprašujejo, mar ni že samo zapiranje transspolnih žensk v moške zapore kruta in nenavadna kazen?

Anna Connelly je uspešno živela kot ženska, vzgajala je svojega sina in delala, da bi zaslužila za dokončno spremembo spola. Že pet let je bila na hormonski terapiji pod zdravniškim nadzorom. Po prihodu v zapor so ji odtegnili hormonsko terapijo in jo vtaknili v samico, ker se je poskušala ubiti.

Ophelia, ki je živela v zaporu moškega telesa vseh svojih šestinštirideset let, je bila zaprta v državi Virginia. Zaradi ropanja banke z nenabito pištolo je bila obsojena na 67 let zapor. Ker so ji odvzeli pravico do hor-

monske terapije, se ji je zdelo, da nima druge možnosti, razen da sama pohabi svoje moške genitalije in tako prisili sistem, »naj dokonča, kar je sama začela«.

Zaradi vseh omenjenih okoliščin pomeni transspolnost v zaporu neznosen in izjemno ranljiv položaj v že tako surovem bivanjskem okolju. Kakor pravi Ashley, ki živi v zaporu v Arkansasu: »Velikokrat se zbudim, pogledam okoli sebe in vidim vse te moške. In si mislim: le kaj jaz delam tukaj?«

Tako se začena zelo tehtna razprava o tem, ali so te ženske žrtve zlorabe človekovih pravic v ameriških zaporih. Če terapija pomeni svetovanje, redno uživanje ženskih hormonov in v nekaterih primerih tudi operativno spremembo spola, kako daleč sme potem kaznovalni sistem? Če je stanje transseksualnosti klasificirano kot medicinska diagnoza motnje spolne identitete (*Gender Identity Disorder*), zakaj torej transspolne zapornice nimajo pravice do rednega zdravljenja v zaporih?

Dokumentarec seveda ne želi omiliti teže njihovih dejanj, ki so jih pripeljala v zapor, ampak postavlja tudi širše, družbeno pogojeno vprašanje, zakaj so transspolne ženske na zaporno kazen obsojene trikrat pogosteje od »navadnih« žensk in moških v Združenih državah. Tako v ganljivih izpovedih petih žensk od blizu spoznamo tudi težko življenje pripadnic ene najbolj marginaliziranih, nerazumljenih in ranljivih skupin. Ker so pogosto osamljene, izločene iz svojih družin ali prijateljskih druščin in niso zakonsko zaščitene pri iskanju dela ali stanovanja, se zaradi svoje skrajne diskriminiranosti pogosto zatečejo v prostitucijo, h krajam in drugim prestopkom, ki jim slednjič pomenijo edino možnost za preživetje. Žal pa tako najpogosteje stopijo na pot, s katere zvečine (še dolgo) ni vrnitve. In mnoge med njimi se po izpustitvi iz zapora znajdejo v še slabši situaciji in v še večji revščini, tako rekoč na cesti, kar jih še bolj sili na drugo stran zakona in začarani krog je sklenjen.

Transspolne ženske so zaradi svojega identitetnega položaja najmanj dvojno kaznovane. Najprej za svoja protizakonita dejanja, potem pa še zaradi vidnosti, saj se v zaporu nočejo in ne morejo »odpovedati« svoji ženski identiteti. Ravno narobe pa v brezbržnem zunanem svetu ostajajo nevidne. Tokrat pa njihove glasove slišimo v dokumentarnem filmu, kjer ne govorijo le kot zamolčane in prezrte žrtve, ampak tudi kot pogumne aktivistke, ki jih ni prestrašilo niti dolgoletno životarjenje na nevarnem robu preživetja. Skupaj z njimi in ustvarjalci filma lahko samo upamo, da bodo njihove izkušnje sprožile številna vprašanja, razmišljanja in tudi spremembe v sami politiki kaznovanja, zlasti pa razširile splošno pojmovanje o zakoličenem ženskem ali moškem spolu, ki nenazadnje nista nič drugega kot naša mala udobna zapora. Včasih celo samici.

ŠE EN GEJEVSKI FILM

Luka Pieri

Še en film o seksu. Še en film o prvem seksu. In o prvi ljubezni. In o razkritju. In o odraščanju. In o prijateljstvu, tovarištvu in odnosih. Še en film o vsiljivih starših in nerodnih sinovih. Vse v gejevskem ključu, vse še bolj potencirano smešno, dramatično, provokativno. Film, ki si ga morate ogledati v družbi, opremljeni s papirjem in svinčnikom za zapisovanje nešteti filmskih citatov; od bežnih namigov do neposrednih komičnih priredb je to namreč kolaž vseh možnih stereotipov, kar si jih je mogoče zamisliti, in jih obenem zasmehuje in podpira – to pa tako, da se v nasprotju s podobnimi komično-satiričnimi produkcijami brez-kompromisno požvižga na politično korektnost. Režiser se je v nezadržni želji po inovativnosti sklenil do skrajnosti poigrati s klišeji, ki smo jih vajeni iz (predvsem ameriških) najstniških komedij (in pri teh ne gre nikoli zanemariti dejstva, da se v veliki meri zgledujejo po resničnem življenju): kot režiser sam poudarja, gre v njegovem svetu tetka lahko brez težav na zmenek z mišičastim dedcem – in se z njim za spremembo lahko da dol (brez potrebe po neznosnih preizkušnjah, ki jih morajo za ta cilj pretrpeti klasični filmski »luzerji«), debela lezba je magnet za navijačice, sramežljivi špeglar pa kljub nerodnemu nastopu osvoji prikupega lepota, kakršnega običajno vidimo le na reklamnih plakatih.

Kdor se je v davnih osemdesetih ob dogodivščinah razgaljenih in hormonsko pobesnelih mladih junakov iz danes tako rekoč kultne serije *Porky's* večinoma dolgočasil, ker se zaradi spolne umerjenosti ni mogel poistovetiti z glavnimi liki (nič ne zavijajte z očmi, kar dvignite roke), bo ob gledanju tega filma končno prišel na svoj račun. Seveda današnjemu času primerno: če je bila *Ameriška pita* ravno prav pečena po receptu *mainstream* pravil za sodobnega gledalca, je *Še en gejevski film* (*Another Gay Movie*) za kakih 150 stopinj

bolj vroča večplastna torta, ki jo režiser brez zadržkov meče v obraz vsem, ki si pri izzivalnem ustvarjanju postavljajo kakršnekoli meje. Iz pečice je tako potegnil zabavno, eksplicitno, vulgarno, surovo in obenem romantično komedijo, ki med vrsticami skriva celo sporočilo za vse mlade gledalce, ki bi se utegnili prepoznati v kateri od prikazanih zgodb. In nam servira parodijo vseh parodij. Ne le v smislu »najbolj gejevskega filma vseh časov«, ampak predvsem v smislu parodije na druge parodije. Tu je skupina prijateljev, ki so končno čistokrvni, *outirani* geji, ki se sklenejo pred začetkom študija znebiti ne samo starih srednješolskih učbenikov, ampak predvsem tega, kar vse najstnike mori ob koncu srednje šole (no, OK, ponavadi že veliko prej, ampak to je *paradija*): devištva! Tu so taki in drugačni poskusi osvajanja, ponesrečeni »naskoki«, ponižujoče »priprave«, bahanje in zatekanje k mokrim sanjam; pa še: nadležni pogovori s preveč prijateljskimi starši, potlačeno-histerične malomeščanske matere (*American Beauty?*), zavzete alternativne mamice, ki rade postrežejo s prigrizki in voščili za dober seks (*Moške zadeve?*), pa še kakšna posrečena metafora bi se našla (*Nicova slepa punca ...*).

K projektu je pristopilo tudi nekaj bolj ali manj slavnih gejevskih »avtoritet«, med katerimi valja omeniti britanskega TV voditelja Grahama Nortona (v vlogi profesorja), transvestita Lypsinco, porno zvezdnika Matthewja Rusha (*From Top to Bottom*) ter zmagovalca resničnostnega šova »Survivor« Richarda Hacha (igra samega sebe).

Luka Pieri

MILNI MEHURČEK

Y: Kakšna je predstava?

N: Zanimiva. Dobra snov za razmišljanje. Priporočam.

Y: Rekel sem ti, da je ne želim videti.

N: Oprosti, pozabil sem.

Y: Že v redu. Ne meni se za druge. Kot ponavadi.

N: Kaj naj to pomeni?

Y: Pozabi ... Zdi se mi, da nekaj ni prav.

N: Ni prav, da sem srečen?

Y: Seveda si. Če ni hetero, če ni že s kom v razmerju, če ni turist, naj bo vsaj ...

N: Kaj?

Y: Kako naj ti povem? Kar naprej se skušamo izogibati politiki. Trudimo se živeti in ... Saj je prijeten in v kavarni pazim nanj, ampak pri vsem tem nekaj preprosto ni realno.

N: In kaj predlagaš?

Y: Ne vem, Noam. Več snovi za razmišljanje.

Med nenehnimi spori, vsakodnevnimi nemiri in samomorilskimi napadi je mlada generacija prebivalcev Tel Aviva ujeta v svetu, ki si prizadeva za drugačno življenje in ki kot milni mehurček lebdi sredi neznosnega vzdušja brezupa. V tem mehurčku vodijo kar se da normalno, na nek način bohemsko, za nekatere morda utopično in samospilno življenje trije sostanovalci: Noam, Lulu in Yelli. Njihov svet so glasba, umetnost,

srečanja v modernih kavarnah, prijetni zakajeni pogovori – toda malokdaj se dotaknejo politike. Svet, ki nam nikakor ni neznan in ki zaradi svojega alternativnega značaja tudi ni nič manj realen od sveta vseh, ki jih zaradi navidezno hedonističnih nazorov prezirajo. Pa vendar: tudi to je svet, ki se mora v danem okolju, zavedno ali nezavedno, nenehno boriti za obstoj. Še bolj kot katerikoli drug, saj je idealističen in zato krhek – kot čist, bleščeč mehurček. V ta mehurček nekega večera vstopi mlad Palestinec Ašraf in med njim in Noamom se vname nezadržna čutna ljubezen, zaradi katere se Ašraf preseli k razposajeni trojici in postopno spozna svet, v katerem je lahko sproščen, vesel, morda celo srečen.

Noam in Ašraf – shakespearejanska junaka, razpeta med dvema neprizanesljivima svetovoma, v katera ne le nočeta, ampak ne moreta soditi. Režiser svoja glavna lika gledalcu spretno približa ravno z namenom, da bi občutil njuno stisko, njun brezizhodni položaj. Za Ašrafa je prepozno, da bi ostal zvest družinski tradiciji, za Noama je prepozno, da bi se mu odpovedal. Toda življenje gre svojo pot.

Četrty celovečerni film priznanega režiserja Eytana Foxa (avtorja večkrat nagrajenih in zelo priljubljenih filmov *Yossi & Jagger* in *Walk on Water*) je silna, ganljiva in obenem trezno prikazana zgodba o neizproslem kaotičnem svetu, kjer se prepletajo zabava, tesnoba, negotovost in moreči konflikti (tako politični kot tudi notranji), kjer se strah spaja z erotiko, ljubezen s tragedijo. In kjer se sredi vihrave krute resničnosti tanki mehurček maje okoli svoje osi, v začaranem krogu.

AXEL SCHOCK

Predavanje in predstavitev odlomkov iz zgodovine lezbičnega in gejevskega filma – zasnovano na knjigi *Out im Kino – A Guide to Queer Cinema (Razkritje v kinu – Vodič za queer film)*, Berlin 2003 (Quer-verlag).

Na osnovi svojega queer filmskega vodiča *Razkritje v kinu* bo filmski novinar Axel Schock iz Berlina predstavil queer like, klišeje in vrhunce v skoraj sto letih gibljivih slik na velikem platnu. Od verjetno prvega gejevskega lika v *Anders als die Anderen (Drugačen od drugih, Nemčija, 1919)*, do drznih in duhovitih portretov sodobnih lezbijk v *Tan de repente (Kar naenkrat, Argentina, 2002)* bo razvil zabaven in neznanstven prijem k zgodbi queer filma. Predstavitev bo trajala približno 100–110 minut, polovico časa zavzemajo filmski odlomki v angleščini ali z angleškimi podnapisi.

To je tudi zgodba o queer občinstvu, ki nikoli ne najde lastne realnosti v filmih. Če ni bil obstoj gejev, lezbijk in transseksualcev popolnoma zanikan v zgodbah, ki so se vrtele v kinih po vsem svetu, pa so prikazovali queer množične morilce, pošasti ali trupla, s katerimi so se morali soočati queer gledalci.

Z nekaj izjemami kot je *Mädchen in Uniform (Dekleta v uniformi, Nemčija, 1931)* smo morali počakati do poznih sedemdesetih, da smo na platnu končno našli lezbične in gejevske like, s katerimi se je nestrejt publika lahko identificirala. Odlomki iz filmov, ki so ustvarjali najhujše klišeje o homoseksualcih, filmi, narejeni pod Haysovo (Produksijsko) kodo, zgodnja eksperimentalna dela, novi queer filmi do dokončnega odkritja homoseksualnosti v hollywoodski produkciji bodo prikazani in komentirani z zakulisnimi informacijami in veliko anekdotami.

 SPREMLJEVALNE PRIREDITVE

K4 ROZA
Gay and Lesbian Club

sobota 24. 11. od 22.00

Klub K4: otvoritveni žur (gratis vstop z obema kartama s sobotnih predstav)

sobota 1. 12. od 22.00

Fun Factory: zaključni žur – Salome's sexy birthday party.

ponedeljek 10. 12. ob 20.00

Galerija Škuc: tradicionalni literarni večer zbirke Lambda.

Posebni gostji Erica Fischer in Mary Dorcey!

sreda 12. 12. ob 20.00

Klub Monokel: Aimée et Jaguar, Nemčija 1998, 125', ang. pod.

Filmska pripoved temelji na resnični ljubezenski zgodbi žensk, ki sta med 2. svetovno vojno živeli v Berlinu. Pred projekcijo predstavitev knjige v slovenskem prevodu!

Organizator festivala in založnik filmskega kataloga

Društvo ŠKUC, Metelkova 6, Ljubljana

tel. 01 4327 368,

fax. 01 2329 185

www.skuc.org

Selekcija in organizacija: Brane Mozetič, Mojca Rugelj, Igor Španjol, Suzana Tratnik

Posebna zahvala/Special thanx: Jasmina Kožar, Aleš Pečnik, Luka Pieri, Jana Putrle Srdić, Milan Šelj in mnogim drugim.

Besedilo vsebin: Suzana Tratnik

Oblikovanje plakata in filmskega kataloga: Hand Bag

Tisk: Collegium Graphicum

Festival je bil prvič organiziran leta 1984 v okviru festivala Magnus in velja za najstarejši festival lezbičnega in gejevskega filma v Evropi.

Informacije: Galfon 01 4324 089 (od 19.00 do 22.00) in Kinodvor 01 4342 548

www.ljudmila.org/siqrd/fglf

monokelclanice@hotmail.com

Podprli: MOL – kultura, Urad RS za mladino, Ministrstvo za zdravje

institutfrançaischarlesnodier

vsi drugačni
vsi enakopravni

M O N O K E J

COLLEGIUM
GRAPHICUM

